

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj

Idékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hónapra	1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénuteza 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények címezendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetési díjak:

Össz. hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Helyegj. minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22), Linasem
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttéri oszlopok

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hónapra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteltepéldánnyal szolgálok.

A „KELET” kiadóhivatala

Kolozsvár, 1873. máj. 30.

A hullámok, miket a közvéleményben a
versaillesi esemény felvert, még mind nem si-
multak el; a köztársaságiak siratják az imá-
dolt államforma bukását s a monarchisták
Franciaország benső nyugalmának sorsa felett
aggódnak. Mac-Mahon diadala egyiknek sincs
öröme. S valóban levertő tudat az hogy azon
állam, mely az első francia forradalom által
imondott eszmék útján, számos állam, sőt
naga az emberiség részére nyitotta meg a
obblét ösvényét, önmaga a végnélküli kor-
nányváltás s vele legfőbbször a zsarnokság
partaléka. Hány országnak nem szerzett Fran-
ciaország csupán eszméi által szilárd alkot-
mányt? s ime önmagát majl egy század óta
iában keresi. „Szabadság, egyenlőség, testvé-
rség” volt az első forradalom jelszava s e
elszavak nevében önvéreit gyilkolta le a fran-
zia nép; ugyan e jelszavak vezérelték 48-
an s nemsokára egy embert engedett feje fe-
emelkedni, ki aztán az egész nemzetet vit-
t a vérpadra; a 71—72 iki érvágás sem

„KELET” TÁRCZÁJA.

A tücsök a tűzhelyen.

Dickens elbeszélése.
Második czirpegés.

(Folytatás.)

Miután az étkek fel voltak hordva, ide értve
Kaleb részletet is — egy nagy fatál tele párolgó
fűt burgonyával — egyezés szerint más valamivel
m volt szabad neki hozzá járulnia. Kivezeté Takk-
lon jövedébeli napját a főhelyre.

Hogy e helyet s ez est ünnepélyességét annál
irább megtisztelje, e méltóságát teljes jó lélek, egy
nagy szerű fejtővel ékíté fel magát, melylyel
milton arra számított, hogy legrövidebben látható,
tzelettel töltse el; aztán még kesztűt is hordott
a asztalnál. Előkelőség mindenek felett! Kaleb leá-
na melléült Dot, régi iskolatársnője mellett foglalt
helyet. A derék fuvaros az asztal végét vette igény-
t. Tilly ez uttal minden házi butortól — az egy-
esk kivételével, melyen ült, — illő távolban helyez-
tett, hogy ne legyen keze ügyében semmi, mihez
élesse a kis gyermek fejét. A mily tágra nyitott
szemekkel bámulta Tilly a bábukat s a többi játé-
sreket, épp oly meredten nézték ezek őt.

A tiszteletrémeltő öreg urak ajtójuk előtt forogva
mnyáján legnagyobb tevékenységben — különösen
énekeltek látszanak; néha fennakadtak egy kicsit
másukban; mintha figyelme a társalgásra; s
alor tovább és tovább keringtek szünet nélkül mint-
ha legörültebb elragadtatással volnának ez egész
híria felett, mit magok előtt látnak.

Igaz is, hogyha ezen öreg urak némi sátni győ-
rt lettek volna abban, látni mily kelepészbe jutott
it Tackleton, legalaposabb okok lehetne elégedettek-
ni lenni. Tackletonnak ma sehogysem sikerült zöld
a jutnia; és mentől vidorábbá lett kilátásba hely-

használt, alig hegedtek az ország sebei, az ellen-
ség nem hagyta oda még hazájok földét s már
egy újabb csint rendeztek a kormányhata-
lommal.

Hol a kormány bensejében rothadt, a cor-
ruptió terjed, a nép vagy a felsőbb osztályok
igaztalan nyomás alatt görnyednek, ott erény
a csiny s a történelem igazat ad azoknak,
kik a helyzetet megváltoztatták, a hol azon-
ban egy becsületben megőszült férfi őszint
nyíltsággal, nemes erényességgel úgy vezeti
kormányát, hogy rövid idő alatt egy letiport
nemzet iránt bizalmat kelt az idegen népek-
ben, hihetetlen módon akkora hadi sarcot
fizet le $\frac{1}{2}$ részben, mekkoráról a világtörté-
nelem 1872-ig nem tud, szervezi a hon had-
seregét új adóállappal megerősíti az országnak
megzavarodott pénzügyi viszonyait, hol oly fér-
fi kormányoz, kiről ellenségei is csak szépet
tudnak mondani, ily kormány mellett a csín,
melyet a monarchisták rendeztek Franciaország-
ban, tagadhatatlan bizonyosága a nemzet egy
része éretlenségének, sőt a cél nemtelensé-
gének is, melyet el akarnak vele érni. Nemes
törekvés nem buktatja meg azon egyént, ki
ép nemes tetteivel tünt ki s a monarchisták
előre kifőzött csinja a történelemben bizonyá-
ra a sötét színezetű historiai események közé
lesz sorozva.

Igaz ugyan, hogy ezt még eddig csak sejt-
tenünk, de határozottan állitnunk nem lehet
s a fenforró esemény bizonyára előnyösen
különbözik azon viszonyoktól, midőn Francia-
országban eddig a köztársaság egyeduralom-
má változott át; a két Napoleon, a nagy és a
törpe, a nemzetgyűléssel határozott ellentétbe
helyezte magát s ennek letiprásával vitte ke-
resztül tervét; itt a monarchisták a nemzet-
gyűlésben többségben vannak, habár a nép
nagy zöme ellenük is van. Hogy a nemzetgyű-
lésben a pártok aránya ennyire kedvez a mo-
narchistáknak, némileg biztosíték lehetne arra,
hogy a monarchia valószínűleg a nemzetgyűlés-
ből kel ki s így nem lesz annyira zsarnok,
mint a Napoleonok kényuralma. A mi a nép
zömét illeti, ennek a történelem tanúsága sze-
rint nincs meggyőződése; hite tudott ez len-
ni a rémuralomnak, a császárok zsarnokságá-
nak, a conservatív köztársaságnak, hite lesz a
monarchiának is. A francia nép soha sem

zett menyasszonya a Dot társaságában, ő annál le-
hangoltabbnak s kedvetlenebbnek érzé magát, amár
hogy csakis mátkája kedvéért hozta össze e kettőt.

Tökéletesen úgy nézett ki mint: mit „esős idő-
nek” nevezünk, az az merőben: Tackleton vala
ő; és ha jóízűden nevetgéltek s ő nem tudott velők
tartani, mindjárt fejébe vette, hogy semmi másom
nem nevetnek, mint éppen ő rajta.

— Oh Mayette, én édes istenem, mondá Dot,
mint megváltozik minden! Így csevegethni azon vig
iskolai évekről, az ember egészen megijul.

— Na tán csak nem oly vén még, hogy így
beszéljen, vagy mi? Kérdé Tackleton.

— Tekintse csak meg tisztos komoly férjemet,
felelé Dot. Ő legalább husz évet töltött még idő-
koromhoz, nemde John?

— Negyvenet, felelé John.

S hogy mennyit ad ön e szerint a Mayet-
tehoz, azt fel sem tudom számítani, mondá nevetve
Dot, de alig lesz sokkal ifjabb száz évesnél jövő
születésnapján.

— Ha ha ha, nevette Tackleton, de e nevetés
oly siketen hangzék, mintha egy behasadt dobból jö-
ne. S ehhez oly arcot vágott, mintha kedve volna a
Dot nyakát abbaa helyben kifacsarni — csupa jóin-
dulatból, vagy tréfából.

— Isteneim! kezdé újból Dot, ha az ember így
vissza emlékszik, hogyan beszélgettünk mi az isko-
lában a férfiakról, kik lesznek majd választottaink!
Arra már nem emlékszem, hogy minő fiatalnak, szép
és szeretetreméltónak, minő vigkedvűnek kell vala
emléknek lenni, de hogy tiéd minő legyen Mayette! —
Oh istenem! igazán nem tudom nevessek-e, vagy
sirjak, ha elgondolom, hogy mily bohó lánykák vol-
tunk mi.

(Folyt. köv.)

tudta magát kormányozni, csupán kormányoz-
tatni, akarat nélküli eszköze volt mindennemű
uralomnak. Vezetőjévé fogadta, a ki csak azzá
kivánt lenni s ő csak akkor viszázkodott, mi-
dön vezetői egyenetlenkedtek. S a jelenlegi
helyzet ép ezért veszélyes. Thiers tudott e hó
középég uralkodni, mert a nemzetgyűlés több-
ségét nem a monarchia államformájának abs-
tract elve, hanem három uralkodói család tag-
jai vezérelték; most Mac-Mahon elnökségével
meggyengítették az utat a monarchiára, azon-
ban egyik jelölt sem léphet trónra, míg há-
rom ellenséget: a két monarchiát s a köztár-
saságot le nem győzi; az ily tarka elemekből
összealkotott nemzetgyűléssel kormányozni nem
lehet és nemzetgyűlés nélkül kormányozni any-
nyit tesz, mint zsarnokoskodni; így tehát
hiában monarchista a nemzetgyűlés többsége,
mert ha két fél jelöltjét nem áldozza fel,
egyebet nem alkothatnak, mint absolutis-
must; s ez leginkább Mac-Mahontól függ,
kinek kezében az erő, a hadsereg; hogy
miként fog bánni ez erővel, ma még képzél-
münk sem lehet, trónra tiltat-e valamelyik
trónkövetelőt, vagy királlyá teszi magát? mind-
kettő valószínűbb annál, hogy a köztársaságot
fentartsa, mert ő a republika elnöke ugyan, de
fájdalom, nem republicanus.

— A képviselőház f. hó 28-ikán rövid ülést
tartott, melyen a főrendiház jegyzője a galicizai vas-
utra vonatkozó, továbbá a közlekedési miniszter részé-
re a múlt évben megszavazott, de igénybe nem ve-
hetett kölcsönnek ez évben leendő felhasználása iránti
törvényjavaslatokat s a magyar leszámi toló- és ke-
reskedelmi bankról szóló törvényjavaslatot s ennek alap-
szabályait nyújtotta át. Egyszersmind elhatározatott,
hogy osztály filesek az escompt bank tárgyában csak
az ünnepek után tartassanak.

Törvényjavaslat

az ügyvédi rendtartás tárgyában.

V. Fejezet.

Az ügyvédek jogai és kötelességei.

(Folytatás.)

Meghatalmazott, a ki nem ügyvéd, és a feleket
a bíróság előtt a törvénykezési rendtartásban meg-
engedett esetekben akár peres, akár perenkívüli ügyek-

Visszatekintés

a nyomdászat négysszáz éves történetére, Magyar-
országban.

(Toldy Ferencz fölvétele az akadémia közlésén, máj. 25.)

(Folytatás.)

A új mesterség kezdetben csak kisebb szöve-
geknek fatáblákról lenyomásában állott. Csak az 1450-
ik év tájára teszik a gondos vizsgálatok a mozgó
betűk föltalálását, midőn Guttenberg a fatáblák be-
tűt szétreszelvén, oly sorba vette, mikép azt a le-
nyomandó szöveg kívánta, nyervén ekép egye s be-
tűket, mi a találmány löktető pontját képezte. Majd
nagyobb egyformaság elérése végett azokat elvasz-
tott ómba nyomva, matrixokat készítet, vagyis be-
tűgyakat, melyekből aztán ónnak beöntésével tar-
tósabb mozgó betűket eszközölt s ezekkel két év
mulva már nagyobb munkát kezdett szerkesztetni;
de mielőtt ez, t. i. az ugynevezett 42 soros biblia
1455 — 56-ban elkészült, 1458-ban már közé tett
néhány kisebb nyomtatványokat, mint ábécés táblá-
kat, gyóndcézduákat, Donát-kivonatokat, úgy, hogy
sőtakkép ez utóbbi évvel, 1458-al kezdődik meg a
mai módon nyomtatott könyvek sorozata.

De most nagy gyorsasággal terjedt el a Schöf-
fer által lényegesen javított találmány, először ugyan
szülő hazájában Németországban, névszerint Bamberg
Köln, Augsburg, Strassburg, Speierben, majd át-
származott az, többnyire szinte németek által, Olasz-
országban 1465-ben, Franciaországban és Svájc-
ban 1470-ben. Ez idő körül történt, hogy Gereb
László budai prépost Hess András Olaszországból
Budára hivat, hol az első hazai nyomdát föllállította,
melyhez kisebb kísérletek után, melyek közül kiál-
lításunkban Basilus könyvecskéje „de legendis poe-
tis” látható, a magyarok krónikája következett, mely
a kolophon tanúsága szerint „MCCCLXXXIII in
vigilia penthecostes” azaz június 5-én jelent meg.
Magyarországot még az évben Németalföld, 1474-ben
Anglia és Spanyolország, 1475-ben Csehország kö-

ben képvisel, díjt nem igényelhet, és az e célra fi-
zetett díj is visszakövetelhető. Ily meghatalmazott,
a mennyiben ellene bebizonyítható, hogy az ily kép-
viseletet rendes úzletkép űzi, az illetékes kir. járás-
bírószág által a kihágásokra nézve fenálló eljárás szer-
int, a díjak visszafizetésén kívül még 5 frttól 50
frtig, ismétlés esetében pedig 100 frtig terjedhető
pénzbírsággal büntetendő; fizetési képtelenség eseté-
ben a pénzbírság — 5 frtot egy napra számítva —
fogságra változtatandó.

41. §. Az ügyvéd köteles a megbízó fél ki-
vántára ennek az átvett iratokról tértírvényt, a fel-
vett előlegről pedig mindenkor nyugtát adni.

42. §. Az ügyvéd a megkereső félnek a kép-
viselet elvállalását megtagadhatja, és a már elváll-
alt képviseletet is felmondhatja.

Az ügyvéd köteles a neki felajánlott megbízás
el- vagy el nem fogadása iránt késedelem nélkül
nyilatkozn.

A felmondási idő harmincz napot tesz, a kép-
viselet fél értesítése napjától kezdve, és ezen időig
köteles az ügyvéd a képviseletet hiven vinni, és a
felet minden joghátrány ellen megővni, kivéve, ha
oly ügyben keresetlik meg, melyben már az egyik
felet képviseli, vagy evvel rokonsági viszonyban áll,
mely akadályról azonban a megkeresőt rögtön érte-
steni tartozik.

43. §. A fél az ügyvédtől a képviseletet bármi-
kor elvonhatja, a nélkül, hogy előleges felmondás
szükségeltetné.

44. §. A fél elhalta esetében tartozik az ügy-
véd, — habár hatalmazványa az örökösök nevére is
szól — azonnal, mielőtt a fél elhalálózása tudomá-
sára jut, mind az előtte ismert örökösöket, mind pe-
dig azon bíróságot vagy hatóságot értesíteni, mely
előtt az elhunytak ügye indított.

A megbízó halála esetében az örökösök továb-
bi intézkedéseig, az ügyvéd köteles mindazon intéz-
kedéseket megtenni, melyek joghátrányok elkerülésére
és a megbízó örökösök érdekeinek fentartására szük-
ségesek.

Mennyire függeszti föl a fél elhalta a per fo-
lyamatát, és az ellenfél ennek akadálytalan folytatását
mi módon eszközölheti; a polgári perrendtartás hatá-
rozatai irányadók.

45. §. Az ügyvéd köteles a felének ügyeire
vonatkozó iratok másolatait annak kívántára és
költségére, az ügy folyama alatt bármikor kiszol-
gáltatni; ugy szintén köteles az ügy befejezése vagy

vette a nyomdászat meghonosításában, míg Bécs
csak 1482-ig viheti vissza legrégibb nyomtatványát
Krakkó 1491-ig — mely két nyomdahely pedig
anyanyiszor látott el bennünket szükségünkben, mi-
után első nyomdánk, alig megszületve ismét ele-
nyészett.

Történelmünk hallgat ez intézet megszűnése
okáról. Az iók Hess András halálában keresik azt;
de ez esetben nem volt volna nehé a szomszéd
Olasz- és Németországból kiképzett nyomdászt hív-
ni be, a megkezdett működés folytatására s annál
inkább nem, mert ez időben nem egy magyar és
erdélyi hazánkfiat vont az új mesterség üzésének
érdeke külföldre, hol neveik nem egy nyomtatvá-
nyon szerepelnek. Így nyomtatott könyveket Nagy-
szebeni Tamás 1472 Mantuában s később Modená-
ban, Brassai András 1476 óta Velenczében, Erdé-
lyi Bernát 1478 óta Paduában, Magyar Péter 1482
óta Lyonban, Feketealmi Márton 1484-ben Garay
Simon pedig 1491 óta Velenczében, Basay 1494-
ben Cremonában s mások másutt: s így vajjon hi-
hető-e hogy Gereb az általa kétségtől nagy költ-
ségén föllállított műhelyt egy ember életéhez kötve,
használatlanul elveszni hagyta volna? Avagy
nem éreztetett talán a nyomdászatnak szükségé
hazánkban? Irodalomtörténetünk ellenkezőről tena-
kodik. Ugyanis Mátyás király hat évvel a Budai
Krónika megjelenése után külön rendelet által uta-
sította az egyházakat miséskönyveik és breviariumok
kinyomtatására, mire már 1480-ban meg is indult
azok kiadása: mily sikerrel, arról tanuskodnak
könyvtáraink, tanuskodik legújabbban KbauszNándor
akadémiai társunk gazdag tartalmú monographiája,
mely hatvanöt ily kiadást ismert meg, melyek
Velenczében, Ágostában s más helyeken nyomattak;
tanuskodják 1486-iki nevezetes törvénykönyvünk há-
rom, majdnem egykoru, szinte külföldön készült, ki-
adása; és tanuskodik főleg a tudós király által ha-
zánkban inangurált renaissance, mely meglehető szá-
mát az íróknak tüntette föl, kiknek nyomdánk el-

a képviselőt megszüntette után a félnek ügyiratait eredetiben átadni.

Az ügyvéd fogalmazványokat, a hozzá intézett bármely leveleket, saját segédíratait, valamint az általa a fél érdekében tett fizetésekről szóló igazolványokat, nem köteles megbízójának eredetben kiszolgáltatni, tartozik azonban annak költségére azokról másolatokat kiadni.

Az ügyvédi jutalomdíj vagy egyéb kiadások meg nem fizetése, a visszatartás okául nem szolgálhat.

Az általa felvett tényvázlátot, valamint az eredeti hatalmazványt az ügyvéd visszaadni nem köteles, azonban a fél a visszavonást azon feljegyezheti.

46. §. Az ügyvéd a fél által kiadott iratok hű megőrzéséért és sértetlen kiadásáért, a képviselőt megszüntette után még öt évig felelős, mely felelősség azonban hat hét alatt megszűnik, ha a fél az ügyvéd megkínálása folytán, az iratokat átvenni vonakodott. Az eredeti okiratokat mindazonáltal, ha a megbízó azokat bírói megintás után sem venné át, tartozik az ügyvéd megbízójának költségére és veszélyére bírói kézhez letenni.

(Folytatás következik.)

Bukuresti szemle.

E lapok olvasói, gondolom meglehetősen ismerik már Papiu Iliariannak hazánk és nemzetünk iránti engesztelhetetlen gyűlöletét. Egyike volt ő 1848-ban a balázsfalvi gyűlés matadorainak s egyike azoknak, kik Romániában a magyarhaza épsége és a magyarnemzet elleni gyűlöletet a forradalom lezajlása óta mai napig szitogtatják és terjesztik Romániában a magyarnemzet és haza elleni igazság azóta indult meg, mióta az erdélyi Papiu Laurianu, Bornutiu 1848-beli s több tribunok megtelepedtek. Élő bizonyossága ennek azon ünnepély, melyet Papiu itt a balázsfalvi gyűlés 25 éves emlékére és a „Societate Transilvaniei” 6 éves emlékére a Chaussée a Filipescu villájában rendezett ott, a hol ma Alex-Urichia a legmagyarfalóbb román fineveldeje van berendezve. Az itt tartott diettiókból egy néhány passust ide írok. „Papiu üdvözlö 1848. máj. 15-13-ai midőn egy addig rab nép egy maroknyi barbár kezei között szétterítte a százados rabláncát Papiu ur magát nagy historikusnak tartja s tudja is igen jól, hogy a jobbagságot az egyedül törvényes közeg a kolozsvári országgyűlés szüntette meg, hogy 1848 előtt is épen úgy voltak szabad románok azaz nemesek, mint voltak magyar jobbagyok és magyar nemesek. A tények ilyen történeti hűséggel való előadása Papiu urat lerántáná azon képzelte tribunus plebsi magaslattól s lenne ő is egyszerű halandó, a ki több társaival együtt nagyot botlott, midőn a közös szabadság ellen az absolutismus szolgálatába lépett. Azonban nem célozom Papiu urat megtéríteni, hanem lássuk tovább beszédeit. Első pohár köszöntőjében iszik Trajánus ramosus népeért, mely oly sokáig hordozta a jármot, mert a barbárok eltiltották a könyvektől, és Negru s Dragos vóda hazájában magát szabadá proklámlta. Iszik Barutiu és Lavianuért, a mostani ifjúságért, hogy ez kövesse a 48 belieket; iszik a Tran-

enyészte folytán írásai vagy kiadatlanok maradtak, vagy külföldön nyomattak. Csak Temesvári Pelhárt budai hittanár különböző munkái összesen hatvan ízben árasztották az olasz, francia, legtöbbször a német sajtókat. Másfelől a budai nyomda megszűnése egy új osztályt, a budai kiadó könyv-árusokét hívta életbe. T. i. külföldön a nyomtatók megkötött kiadványaik előadását, kik a végzett biztosokat tartottak, kik mint a mai commisvoyageur, terjesztették mindenfelé az új nyomtatványokat; de külön könyvárusok, kik mindennemű kiadványokkal kereskedtek, csak a XVI. század elején támadtak s közülök az első Rymman János Nürnbergben, ezért némely kiadásaiban, nem minden önzert nélkül archibibliopolának nevezte magát; míg nálunk, az ország fővárosában már 1483 óta, egész a mohácsi vészig, egymás mellett és egymás után tizenhárom kiadó könyvárus vállalkozott, melyek saját kiadványaikkal, kik, hogy mások által kiadott könyvekkel is kereskedtek, Grynaeus György szíve budai könyvárus szomorú esete bizonyítja, ki 1524-ben a Luther munkái árulásáért máglyán végezte életét. Vajon föltehető-e, hogy ezek közt ne találkozzott volna, ki, ha a nyomdai készülékek fővannak, a helyett, hogy kiadványait Velenczébe, Agostába, Lyonba stb. küldje ki nyomtatás végett, ne inkább az ugy is heverő nyomdát válassza magához és munkásokat hívjon be, akár magyart, akár idegent — tudniillik ha az még létezett volna? — Erősen hiszem tehát, hogy nem Hess halála okozta a budai nyomda teljes elnévelését: hanem hogy azt tüzvész semmisítette meg s hogy mivel ily katastrofá után Geréb Lászlónak, a jobb áldozatra kedve nem igen lehetett, Hess Andrást ismét kivándorolt hazánkba és más nyomdász műhelyében folytatta, mint munkás, működését, úgy mint bejövetele előtt — mert a nyomdászati története őt mint önálló nyomdászt budai tartózkodása ideje előtt sem ismeri.

(Folyt. köv.)

sylvania társaságért, a mely ma hat román ifjút neveltet lat inországokban. A toaszt végtelen benyomást tett. Krájk Áron szintén 48-beli tribun elbeszéli Popiu 48-beli tetteit és iszik egészségeért. Candrénu iszik a román unitásért. Popiu iszik a románokért, a kik közül Pelagia Rosia egyenaga szétvert egy szervezett barbár csapatot. Urechia iszik a „Societate Transilvaniei”-ért, a mely ma mint egy pap felszenteli megjelenésével az ő fineveldejét. Okedenariu iszik a románnyelvnek admirabilis unitásáért a Tiszáig. Corvinu iszik május 15-ért, mely a testvérek közötti sorompót szétrombolta. Circa tanár iszik Bukurestért, a melynek feladata az, hogy minden románok fővárosa legyen. Szónokot félbeszakítják a felkiáltással: „Mihály vitének más eszméi voltak t. i. Gyulafehérvár a mitropolis.” Az ünnepély cifra feliratok s T. Lauranu Dacia moderna térképe ékesítették. A kalusertánc sem hiányzott Moceanu — Kolozsvárt Mocsary volt — vezetése alatt. A rendőrség szintén figyelemmel kísérte a mulatságot, de nem háborgatta s így beszélhetett mindenki a mit akart.

S mi ebből a tanúság? az, hogy a magyar nemzet barbár s hogy Románia határa a Tisza, de csak úgy, ha lehet. Legnagyobb tanúság pedig az, hogy az erdélyi románok szíjják Romániában a magyarok ellen a gyűlöletet, hirdetőn azt pure és apertim barbárnak és a rendőrség nem hallja ezt, hát az osztrák-magyar konzul, vajjon ő sem fogja meghallani? A míg hazánk le volt igazva, vérző szívvvel hallgattuk itt nemzetünk mecskoltatását, de legalább vigasztalt a remény, hogy másképen lesz valaha... Ma plane magyar ember az osztrák-magyar monarchia külügyére és Papiu et consortes ma sem említik más neven nemzetünket, mint „ua mame de barbari.” Meddig fog ez még így tartani? Azt hiszem, hogy sokáig nem. Külügyünk ezt szó nélkül nem fogja zsebrerakni.

Papiu vadégségén kívül még volt egy másik is, a melyet a tisztikar rendezett I. Károly fejedelem részére a vörösek megbotránkoztatására. Fényes kivilágítás, zene s többféle nem hiányzott s különösen a csizmeszűs nagyszerűen volt kivilágítva. I. Károly és neje közel két óráig sétált a tengerként hullámzó néptömeg között. A mulatságnak voltazonban sötét oldala is. Suchide hadnagy négy tiszt társával este megrohanta a Rómanul egyik szerkesztőjét az irodában és bántalmazta a fejedelem személyének a pártok túsáiban való beleeggyezéséért. A lapok pártszínezet nélkül rosallják Suchide tettét, a bántalmazott szerkesztő párbajra hívta a tisztet, de ez megtagadta. A „Romanul” e miatt magán kívül van s egyenesen a kormányt teszi felelőssé, sőt így kiált fel: „A gyilkos kijelentette, hogy ő I. Károly kamerádj. (gyönyörű kamerádság) s kifejtéi a „Pressá”-val szemben, hogy miért van ma I. Károly ellen. „Elveink — ugymond — a nemzetiség, népuralom és erkölcs s midőn I. Károlyt trónra segítjük, ezt abban a reményben tettük, hogy ezen elvek szerint fog uralkodni. Mi csak azt az egyent pártolhatjuk, a ki ezeket fenntartja. Kezdetben I. Károly vóda is ezeket védte s mi azért támogattuk. Dicsértük mig megérdemelte, ma nem tehetjük s most az országon van a sor megítélni, ha vajjon nekünk van-e igazunk vagy a „Pressának”. Azt hisszük — így végzi — eléggé kifejtettük nézetünket. „Az illuminációról ezt jegyzik meg a „R-nulu” hogy az ő idejökben bezzeg másképpen volt. Igen ám, mert akkor csak a városnak 6—8 ezer aranyába került ez a parádé. Meg kell adni, hogy a vörösek a más zsebből tudtak parádezni.

Bakból sürgönyözik, hogy ott a vörösek Couzáert requiemet akartak rendezni, de a rendőrség betiltotta. Tehát a vörös uraknak sehol sem nyílik rés tüntetésre! De ime itt van Thiers bukása s közeledik a trónfelé IV. Napoleon. A vörösek azonnal hátat fognak fordítani a köztársaságnak, de egynek nem soha és ez I. Károly ostromlása. „Mélyebb alapossgalag ismételtük, mint valaha, hogy a diplomácia alkuk alapján Poroszország ezuttal feláldozott Ausztriának azon missióval, hogy a german Duná is megvalósuljon, mint a german rajna. Még ha I. Károly a legjobb román volna is ez esetben s minden német számla red aspiratit megvalósításában, s ez az aspiratit az elnyomás, mint vala mindég a vándaloknál Epidaknál, Lombardoknál, Alanoknál; vixi és ostrogothoknál. Romániát elhagyta Russia, Frankhon Angolhon, Olaszhon sat. mind csak azért, mert nem fejedelme van.” Így igaz szünetlen a Románul I. Károly ellen, mely igazságok végét ki ne bírni belátni.

Gróf Lónyay Menyhért beszéde a magyar tudományos akadémia XXXIII. közgyűlésén.

(Folytatás.)

Atólvastam az ezen működésre vonatkozó iratokat. — Legyen szabad azokról is megemlékezni, kik ezen nemes és súlyos feladat megoldásában buzgó közreműködésükkel gr. Andrássy támogaták. Ő a hatalom akkori kezébe jutott megtegye az első lépést és sürgette, hogy az akadémia folytathassa működését. — Ezen testületet azonban, melynek tagjai közül többen előkelő részt vettek a forradalomban, gyanus szemmel nézték és gr. Andrássy célja csak nagy

nehezen megelőző vizsgálat után és akkor is korlátozott mérvben volt elérhető. Kiszűkült, hogy a vizsgálatra, illetőleg jelentéstételre az ő elnöke alatt bizottság üljön össze az akadémia tagjai közül. Ezen bizottság tagjai voltak: b. Prónay Albert, Fáy A., Toldy F., gr. Dessewffy E., dr. Bene, Tasner s Helmezy. A bizottság ülésezett 1850. márt. 24-én és az azt követő napokon. Jegyzőkönyvei kiváló érdekűek, miután több előbb terjesztett kérdésre kellett válaszolniuk. Így, mint a jegyzőkönyvből kitűnik, kimutatta a bizottság, hogy az akadémia az 1848-49-ik évek alatt nyugodtan folytatta tudományos tevékenységét, és 40 ülést tartott, melyeken több, mint 70 tudományos értekezés adatott elő. Kitejezte a bizottság azon nézetét is, hogy az alapszabályok megváltoztatásának szüksége nem indokolt, kérelmezte a heti ülések megtarthatását, habár ideiglenesen a köz- és nyilvános igazgatósági ülések tartása nem engedtetnék is meg. A pénztárt és pénzkezelést minden tekintetben rendben és a kiadási tételeket helyesnek találta. De a bizottsághoz érkezett leiratban ki volt fejezve azon kívánság is, mely szerint a bizottságnak feladatát tüzetelt ki a forradalomban résztvevő tagok neveit kijelölni és azokat az akadémiai tagjainak sorából kitörölni. Erre a bizottság az akkori körülmények közt elismerésre méltó bátorsággal azt válaszolta; hogy a mi a compromittált egyének kizárását illeti, miután a forradalomban résztvevő tagok nevei és beszámítási fokozata előtte ismeretese nem lehetnek, miután a kizárás feltételei és módjai iránt az alapszabályok nem rendelkeznek, bírói tisztet nem vállalhatván a forradalomban előkelő vagy munkás résztvevő tagok elősorolására magát hivatta nem érzi és képi a kormány parancsától függeszti föl annak elhatározását, mit e részben a közbizottság kívánni látszik.

Hosszabb tárgyalás után végre gr. Andrássy kinyerte az engedélyt a tudományos működés megindítására 1850. június 15-én tartott megismételt gr. Andrássy György elnöke alatt az első közgyűlés, mely köszönetet mondott gr. Andrássynak és a bizottságnak a követett eredményes eljárásért. — Egész 1853. martius 16-ig csak kis gyűlések tartattak, és e napon volt az első igazgatósági ülés, melyen gróf Andrássy György forma szerint megválasztott másodelnöknek, gróf Teleki pedig első elnöknek, ki azonban többé nem vett tetteges részt az akadémia munkálkodásában; és miután 1855. februárban meghalt, az ugyanazon év april. 16-dikán tartott igazgatósági ülésben elnökökké gróf Dessewffy Emil és báró Eötvös József választattak meg. — Ekkor tért vissza az akadémia a nagy gyűlések tartatásának az alapszabályok által körülírt gyakorlatába.

Ha gr. Andrássy György nem is lett volna az akadémia első alapítóinak egyike és mindennek, a mi a nemzeti ébredés, korszakában alkotottat, buzgó munkása: maga az akadémia fentartása iránt 1850-ben teljesített sikeres működése indokolná, hogy róla háláson megemlékezzünk.

(Vége következik.)

A „Victoria” biztosító-társaság.

Ez évi közgyűlése tegnap 10 órakor nyílt meg a városház nagy termében, szép számu részvényes közönség jelenlétében, kik mintegy 250 részvényt képviseltek.

Az elnöki rövid megnyitó s az igazoló bizottsági jelentés után egy kis szabálytalan intermezzo következett, a mennyiben a távollevő részvényesek közül néhányan 5 társasági hivatalnokot bíztak meg képviseltetésükkel, mi hogy jövőre ne történjék inditvány tételét. Több felszólaló azonban kimutattván, hogy az alapszabályok minden részvényesnek jogot adnak, hogy tetszése szerint bizhasson meg bármely részvényest képviseltetésével; nemkülönben szabály lévén, hogy az indítványok előre bejelentendők, ez pedig a kérdéses inditvánnyal nem történt: a közgyűlés napirendre tért.

Következett az igazgató-választmányi előterjesztés az üzlet eredményeiről és az évi számadásról. Ez előterjesztésen meglátszott, hogy a távozó vezérigazgató állította össze, táblázatos átnéztetét adván a még fiatal, de már is terjedt s a viszonyokat tekintve rendkívüli üzletkörürel bíró társulat működésének.

Az első üzletév az 1863-diki volt. Ekkor még csak a tűzbiztosítás indult meg s még csak 451980 ft. biztosítási díj folyt be. A következő években aztán rendre a jég — szállítvány — s végül 1872-ben az életbiztosítás is bevonatott az üzlet körébe s hogy kitűnjék, mily nagy mérvben emelkedett a bizalom a társulat iránt s ennek következtében üzlete is, ide igtatjuk a lefolyt évek üzletmutató főszámait. Az összes bevétel volt: 1863-ban 451980 ft. 35279 ft. nyeresémmel; 1867-ben 814,665 ft. 29,306 ft. nyeresémmel; 1868-ban 1,041,596 ft. 37,225 ft. nyeresémmel; 1869-ben 1,427,066 ft. 44,939 ft. nyeresémmel; 1870-ben 1,936,885 ft. 118,623 ft. nyeresémmel; 1871-ben 2332,425 ft. 85,713 ft. nyeresémmel, — végre 1872-ben 4042,819 ft. 88,650 ft. nyeresémmel. E hét év összes bevétele tehát tett 12,047,439 ft. összes kiadása 11,607,701 ft. s így a nyeresém összege 439,738 ft.

Az előterjesztésből kitűnik, hogy a társulat folyton terjeszkedett s új és új befektetéseket, az így elvetett magynak, a most már teljese kiépült intézet, jövőre remélhetőleg bőv aratását látván. Ez idén a múlt évi rossz esztendő s épen folytonos befektetések következtében csak 10 ft. osztalékot ajánl az igazgató választmány. Bejelen továbbá, hogy a „Nemzeti biztosító társaság”-tól, múlt év octóbertől kezdve, összes tűz- és életbiztosítási üzletét átvette minden terü nélkül.

Jelenti továbbá, hogy Galgóczi Károly vezér igazgató ur lemondván ez állásáról, helyébe Székely Gyula választott meg s a főtitkári állomás Deszéni József személyében szintén betöltetett; végi pedig hogy id. Hintz György elnöki tisztéről lemondott, mint az új vezérigazgató ipja.

Ez előterjesztés után bő árja indult meg a interpellációknak és megjegyzéseknek, melyeket leglokép két oly egyéniség tett, kik egykor hivatalnokai voltak a társulatnak, most pedig — quo quo fatio — nem azok. E részről, ugy látszott, inkább személy ellen, mintsem az ügy mellett történt piszkálódás, az igazgató-ság a választmány s a részvényesek értelemiségének nagy többsége azonban jöismerte a lyukat, honnan a szél fújt s így a vezér igazgató ur higgadt és tárgyilagos felvilágosításait teljes megnyugvást keltettek. Azt azonban nem lehetett meggátolni, hogy a hasznatlan idő-fecskedéti ne tartassanak egy csomó jegyzőkönyv é iratok ok nélkül föl ne olvastassék, atánácskozás meg lehetsé záltalán ne folyjon s a délutáni késő órák is át ne nyuljék.

De lassanként csak áthatott a közgyűlés a számadást vizsgáló bizottság jelentésén, helybenhagyván azt és a lefolyt évre az ajánlott osztalékot meg erősítve; tudomásul véve a Nemzettel kötött szerződést és a tisztviselők körében történt személyváltásokat.

Majd a szavazatszedő bizottság kiküldetvé megkezdődött az elnök, választmányt és számadást vizsgáló tagok választása. A választások eredménye a következők: Elnök gr. eszterházy Kálnán 29 szavazattal; választmányi tagok Dr. Groisz Gusztá 308, Máday János 306, Minorich Károly 261, K. Papp Miklós 247, Hajós János 227, K. Biasini De mokos 193, Folly Mihály 139 és Dr. Szöcs Em 97 szavazattal. A számadást vizsgáló tagok legnagyobb részt a tavasziak maradtak.

Végül a távozó vezérigazgató meglepő hangu harsányan megjelentett búcsuszavai s az új vezér igazgató rövid felszólalása után az elnök bezáró beszéde következett s a gyűlés esti 1/8 órakor véget ért.

Jelentés

a deési ev. ref. templom környezetét alakítása végett alakult Consortium jelen állásáról.

Az 1872. febr. hó 19-ikén tartott megyei közgyűlés alkalmával főispánunk méltóságos Torma Károly ur 266 forintot tett le rendelkezésére egy ne talán később alakulható társulatnak, mely a helybe ódon ev. ref. templom környezetének ezen ősi építmény stíljének s a kör jelen, igényeinek megfelelő leg átalakítását tűzné ki céljául.

Ezen ajánlat következtében azonnal aláírási indíttatott, mire szép összegek irattak alá, s részben be is fizettek, — s mi a városban folytatattván 1872. Aprilis 23-án az ezen napon tartott megyegyűlés alkalmával a városi és megyei értelmiségből megalakult a 30 tagból álló Consortium, — s ugyan azor hó 30-án megtartván első közgyűlését, megalakította alapszabályait, megválasztá igazgató választmányát, s megkezdé működését, melynek rövid ismertetése e sorok czélja.

A gyűjtött s gyűjtendő összegek ideiglenes elhelyezésére nézve a deési takarékpénztár jeleltet ki, hová jövedelmezés végett eddig a begyűlt összegek beadtak.

Aláírási izek s adakozási felhívások küldettek szét Belső Sz. megye területére. Deés város közönségének támogatása kikértezt mely azt megígérte s kitűzött czélra nézve legelső teendői a templom kerítése azon részének, mely a piaczefől nyulik el s az ennek vonalában lévő bástyának lerontása, s ezek helyett a templom építészeti stíljének megfelelő új falazatnak a piaczról közvetlen lépcsőzetes feljáróval építtetése jeleltetvén ki, a szükséges tervek megbeszittelése iránt történtek intézkedések, — s felkértezt az egyház a tervezett bontásokba beleegyezni.

Az ezen tervezetek feletti tárgyalások szinte egy évet vettek igénybe. Végre az egyházi hatóságok az egyházi alapnak jövedelmező bástyának 1250 ft. tőke kárpótás melletti lebontásába beleegyeztek, ez iránt a szerződés megkötöttet, a Schulek marnók ur által Pesten készílt építési tervezet elfogadtatott — s most már ezen társulat azon helyzetben van, hogy működését tetlegesen megkezdheti, s e tekintetben is az előintézkedések már megtették részben jelenleg folyamatban vannak.

Azonban a kitűzött kezdetben létesítésére szükséges összeg még nincs valóságban biztosítva s e tekintetből a gyűjtések még folynak s az adományok bár honnan hálával elfogadtatnak.

Ez okon, s mert a Consortium köteleességének tartja az egész hazából begyűlt összegekről, melyhe-

Torma Károly képviselőnk s e társulatnak elnöke gyűjtő ivén számos országgyűlési képviselők is járultak — nyilvánosan számolnak, — ezennel megkezdetik az eddig begyűlt összegek kimutatása mint következik. —

Eddig befizettek a Consortium pénztárába.

Torma Károly 3 szori 266 frt ajánlatába összesen 798 frt, Földvári József 200 frt, Roth Pál kétszori ajánlatába 51 frt, gróf Berhelen András 25 frt, Dada János 5 frt, b. Bornemisza Károly 5 frt, gróf Wass Miklós 5 frt Válya Ferencz 10 frt, Mann Gábor 2 frt, Surányi Sándor 10 frt, Pataki Dániel 5 frt Hirsch Lipót kétszori ajánlatába 30 frt Goldstein Dávid 10 frt, Mártonfi János 10 frt, Goldstein Mór 10 frt, Goldstein Adolf 5 frt, Hirsch Ignác 20 frt, Dux Emánuel 10 frt, Fántel Káhm 10 frt, Náthán Goldstein 2 frt, Kovács Ferencz tanító 1 frt, Csiky Miklós 10 frt, Hirsch Jakab 10 frt, Hozán László 2 frt, Br. Huszár Miklós 10 frt, Földváry Mihály 10 frt, Br. Bánfy Dezső 5 frt, B. Josiky Leo 50 frt, Gr. Kornis Victor 10 frt, Gr. Bethlen Károly 50 frt, Ujfalvi Samu 5 frt, Földváry Sámuel 15 frt, Boros József 5 frt, Jüngling Mihály 2 frt, Gáspár András 30 frt, Voith József 100 frt, Bányai József 2 frt, Kalusch Jakab 2 frt, Mikó György 1 frt, az Alparéti járás 24 községe 4 frt, Muszta László 1 frt, Kábalini Ferencz 1 frt, Jován János 50 kr, Dobokai József 50 kr, Mondschein János 50 kr, Cseh András 30 kr, Ballog György 1 frt, Szendi János 1 frt, Szendi Antal 1 frt, Papp Simon 1 frt, Klármann Adolf 2 frt, Deés város kapitánya által egyesektől 3 frt, 75 kr, A deési takarékpénztár 26 frt, 40 kr, Gr. Mikos János 10 frt, Gajzágó Salamon 10 frt, Hosszu József 5 frt, Bokros Elek 10 frt, Gr. Péchi Manó 25 frt, Lu ács Béla 5 frt, id. Grois Gusztáv 5 frt, Hajós János 5 frt, Gr. Eszterházy István 10 frt, Onosy Máttyás 10 frt, Gr. Nemes Nándor 5 frt, Földvári János 10 frt, Simon Elek 10 frt, Eber Nándor 10 frt, Gr. Was Sámuel 5 frt, Br. Vécsey József 10 frt, Gr. Bánffy György 10 frt, Várad Gábor 10 frt, Barcsai Ákos 10 frt, B. Kemény Kálmán 10 frt, Gr. Teleky Sándor 10 frt, B. Kemény István 5 frt, Pogány Károly 5 frt, B. Jósika Lajos 20 frt, Tisza Lajos 25 frt, Gr. Kálnoky Pál 5 frt, Lészai Lajos 5 frt, Kőlesei Dezső 6 frt, 10 kr, A deési takarékpénztár 2-ik ajánlatába 58 frt, 50 kr. Melyek szerint eddig befizettetett összesen 1882 forint 55 krajczár osztrák értékben.

Az igazgató választmány határozatából.

Deésen 1873. május 27-ikén.

Roth Pál

alelnök.

Hirsch Lipót.

pénztárnok.

Czollner István elleni végtárgyalás.

Czollner István családi bűnyügyében a kir. törvényszék f. hó 27. és 28-án tartotta meg a nyilvános végtárgyalását.

Elnökölt Pap Leontin, bíráskodtak Szigethy József s Dorgó Albert, t. bírák. Jegyző Todorfi Domokos. Jelen voltak Drágos Elek kir. alügyész, mint közzváltó, Bokros Elek ügyvéd, mint védő, Czollner István vádlott, s több tanu.

Midőn az elnök a végtárgyalást megnyitotta, a törvényszéki terem zsúfolásig meg volt telve, s a hallgatóság a legnagyobb türelemmel viselte magát a nagyon hosszúra nyúlt tárgyalás alatt.

A kir. ügyészség által Czollner István 1000 frton felül menő összegig elkövetett csalás büntényével ismételtén vádolva, felhivatott Czollner a ténye előadására.

Czollner vallomása röviden ez: Jelenleg 34 éves, özvegy, felekezetenküli vagyok. Büntetve voltam N.-Szebenben csalásért három évi Pesten sikasztásért egy évi börtönnel, s a commune által Párisban halálra ítélt. A francia hadjárat után végkielégítést nyrvén Constantinápolon át Romániában jöttem, s itt megönsülvén, 1872. február havában Kolozsvárra telepedtem, a hol én kereskedelmi tanfolyamot nyitottam, nóm pedig tanórákat adott franczia nyelv, s zongorából. Nóm azonban elbetegesedvén, kiadásaim mindig nagyobbak lettek, miglen adóságokba merülve előbb Budára, majd Kassára távoztam. Itt sziatén kereskedelmi iskolát nyitottam, azonban a „Hon“ mult évi Julius 12-iki számában olvasván, hogy engem keresnek, miután nagymérvű családokat követtem el, megijedve, nőmmel Pestre iparkodtam futni, Gyöngyösön azonban elfogattam, ön magamat jelentvén fel. Itt beteg nőmet velem együtt egy pinczébe zártak, majd Kassára, s onnan Kolozsvárra hurcoztak. Én csalást nem követtem el. Az adóságba csakis nóm betegsége kevert bele, s hogy nagyobb mérvű költségeket tettem, annak oka az az emberi természetben rejlő érzélem, a mely egy imádott beteg nő minden vágyai, minden kíváncsi kielégítése megtagadására elegendő erőt nem ad.

Drgó Albert bíró: Beszélje el ön a Kolozsvárra jövétele előtti életrajzát?

Czollner: Én Temesvárt születtem, azonban szülőim Budára költözvén az iskolákat ott végeztem, s 1855-ben éretteégi vizsgát tetvén, a 10. tüzérezredbe léptem. Itt hadnagyságig felvél, 1859-ben ki léptem, 1860-ban Garibaldihoz mentem, majd onnan ivsszajjövén, 1863-ban N.-szebenbe mentem, a hol

Lobkovicz herczeg titkáranak adván ki magam, három évi börtönrre ítélték. 1866-ban Szamosújvárról kiszabadulván Schwáiczba telepedtem le, s 1867-ben Zürichben bölcsészettudori okl-velet nyertem, 1868-ban Hamburgban a kereskedelmi tanfolyamot hallgattam; 1869-ben haza jöve, Pesten sikasztásért egy évi börtönrre ítélték el, innen kimentem Franciaországba, s ott a hadjárat végeig szolgáltam, a mikor Constantinápolon keresztül Romániába jöttem.

Közzváltó: Ön a vizsgálat rendén azt mondá, hogy a bölcsészettudori diplomát Boroszlóban szerezte, miért tér el most azon vallomásától?

Czollner: Meglehet hogy úgy mondtam, de én a tudóságot csakis 30 tallértért, egy ügynök által szereztem, s így nem is tudom bizonyosan, hogy az honnan eszközölte ki.

Elnök: Mi okból adta ön magát ki kereskedelmi tanárnak?

Czollner: Mivel valóban kereskedelmi tanár is voltam, mert Kolozsvárt tanítványaim voltak. Én ezzel csálni nem akartam. Jól tudom én, hogy a mostani világban a cizme semmit sem adnak, ha benem családi szándok lett volna, nem ezt a cizmet választottam volna én magamnak, hanem mert tudtam, hogy Kolozsvárt kereskedelmi iskola nines, s én e terén jártassággal bírtam, s mert becsületes munka után akartam megélni, azért nyitottam tanfolyamot, s azért adtam ki magam kereskedelmi tanárnak.

(Folyt. köv.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, máj. 30 1873.

— Fogarassy Mihály erdélyi püspök e hó 21-én magához hivatva a püspöki lyceum tanár-tanítéletét, s kinyilatkoztatta előttük, hogy ő a nyomdát K.-fehérvárt elzött 5 évvel nem azért rendezte be, hogy abból talán anyagi hasznot huzzon, hanem egyedül azért, hogy az egyházi és világi férfiaknak alkalmuk legyen, szellemi terméküket nyilvánosságra hozni. Jelenleg azonban a nyomdát nem igen használják, az „egyházi és iskolai lap“ is a közönség részvétele miatt megszűnt, s így természetesen, hogy ezen nyomda nemcsak hasznot nem hajt sőt deficitet mutat ki. A nyomda berendezése alkalmával már szándéka volt e nyomdát a lyceumnak ajándékozni, mely szándékát most teljesíti, midőn kijelenti, hogy e percztől fogva a nyomda a Lyceum tulajdona. A püspök kinyilvánította, miszerint egy magát Egerben kiképezni akaró nyomdásznak uti költségeit fedezni fogja, oly feltétellel, hogy ez a nyomdát évi 600 frt fizetés mellett vezesse. — A nyomda most a csillagda földszinti részeibe fog elhelyeztetni, hol 1656-ban már volt egy nyomda, s hol Cséri János „magyar logikáskája“ a „Herm Ztg.“ szerint 1656-ban — Toldy szerint pedig 1654-ben nyomtatott.

— A kolozsvári ev. ref. egyházban pünkösöd másodnapján, június 2-ikán, fog megtörténni a negyedik papi-állomás betöltése. A választásra jogosítottak délelőtt 11 órakor a főtanoda nagy termében jelennek meg.

— A kolozsvári dalkör és az ujonnan alakult polgári dalárda f. évi június 8-án a külsőközpontjai „Angol királyné“ mulató kertben a világkiállításra felkündendő iparosok fellegelésére táncvígalmmal egybekötött „rendkívüli dalestést“ rendez, a következő műsorozattal: 1. „Nyitány“ előadva a zenekar által. 2. „Szomorúan szól a magyar nótá“ népdal Sz. J.-től, előadva az ujonnan alakult „polgári dalárda“ által. 3. „Dalár Borda“ Hann Mártontól, előadva a „kolozsvári dalkör“ által. 4. „Zengje keblünk hó dala“ Zsazskovszkytól, előadva a „polgári dalárda“ által. 5. „Népdal egyveleg“ Zimaitól, előadva a „dalkör“ által. Belépti jegyek 4-1; személynként 1 frt, 3 tagból álló családnál 3 forint, 5 tagból álló család 3 forint. Jegyeket válthatni e meghívó előmutatása mellett f. hó 8-án d. e. 9-1 óráig, d. u. 3-5-ig Tauffer Adolf b.-monostorutczai czukrástátnak, azontul a helyszínel a pénztárnál. Felhívzések hálás köszönettel fogadtatnak, s hirlapilag nyugtáztatnak. Az estély kezdete 6 órakor.

— Emberi István rend. alatti miniszteri irnok a m. kir. belügyminiszterium számvevőségéhez ill.-ad osztály szántisztú neveztetet ki.

— A sz. keresztúri unitár gymnasium előjárósága és ifjusága maj. 21-én tartá meg szokott ötödévi ünnepélyét a jöttevők emlékére. Ez ünnepélyen Marosi Gergely, Péter József s Sándor János tartottak alkalmi beszédek.

— Sz.-Régen polgármestere jelentést tett az 1872-iki évi működéséről, melyből kiemeljük, hogy a város vagyona 553,134 frt, 14 krt. tet; a bevétel 94,561 frt 21 krt, a kiadás 86,267 frtra ment. A hivatalnokok és szolgák fizetésére 12,139 frt 15 kr, a házi szegények segélyezésére 568 frt, a reálgymnasiumra 2266 frt adatott ki. A város passivuma 66,166 frt 73 kr.

— A magyar osztályban a taneszközök kiállításá méltán lekötöheti az idegenek érdeklődését, miután Magyarország ezekből oly gyűjteményt állított össze, mely a kultúra magasabb fokán álló nemzeteknek is becsületére válnék. Az oktatás minden lépcsője képviselve van az elemi iskolától kezdve az

egyetemig. A népiszkolák segédeszközei gazdag választékról tanuskodnak, míg a pesti orvosi egyetem műszerei a t mutatják, hogy a tanárok nem csupán jelesen képzett tanérok, de egyuttal önálló és kiváló buvárok is. Dr. Lenhossek, dr. Jendrasik és Margó találmányai megannyi lépésői az orvosi tudomány előhaladásának s méltán becsületet szereznek a pesti egyetemenek.

— Pichler Bodog, az egyházi zene derék művelője, a közelgő pünkösöd első napján is szerepeln fog a kegyesrendiek templomában d. e. 10 óra kor. Az előadandó darabok a következők: Mise, Preindtől: Granduale Beethoventől és Offertorium, „veni sancte spiritus“ Pichler Bodogtól. Az egyházi zene híveit figyelmeztetjük e kedvező alkalomra.

— Megjelent és beküldetett hozzánk: „Bölcsészeti levelek egy barátomhoz“. Írta dr. Silberstein Adolf, kiadta Zilahy Sámuel, s a tiz levélből s 126 lapból álló könyv ára 1 frt, diszkutésben 1 frt 80 kr. Trefort miniszternek van ajánlva, mint a nemzeti műveltség buzgó előmozdítójának. E mű szerző műveltségének, gondolkodásának és érzületének szép bizonyítéka. Aztán szépen is van írva. Igyekezik megismertetni a hölgyeket az oly bölcsészeti eszmékkel és igazságokkal melyek a társadalom és élet mozgató elemei közé tartoznak. Vannak benne önálló nézetek is s irányja emelkedett. Midőn e levelek először németül jelentek meg egy pesti lap tárczájában, már akkor több művelt magyar hölgy érdeklését fölébresztették, s nagyon óhajtanód, hogy most — midőn magyarul is, még pedig gondos irányban olvashatók — ez érdekeltség széles körben terjedjen el.

— A fogarasi takarékpénztár 200,000 frt alaptőkével alakulóban van. A részvények 100 frtosok. Az alapítók 800 részvényt maguknak tartottak s az aláírás így csak 1200 részvényre fog kibo csáttanni.

— A Gyergyó Szt.-Miklóson tartandó országos vásárok napján különböző naptárakban hiányosan lévén bejegyezve, köz tudomásra hozatik, hogy ilt a vásárok következő napokon tartatnak, u. m. 1. Virágvasárnap előtt való szombaton. 2. Vitus napján v. június 15-én. 3. Kisasszony előtti napon v. september 7-én. 4. Lucza napján v. december 13-án Ha a vásárok ünnep vagy vasárnapra esnek, akkor azok az azt követő nemünneppnapokon tartatnak meg, tehát jelen évben június 16-ika és september 9-ikére esnek a 2. és 3. pont alatt vásárok. A közégi előjáróság, Gyergyó-szt.-Miklós, 1873. május 25-én. Balázs Mihály, bíró. Gencsi Alajos, jegyző.

— Körtesi Sándor mászáros polgár Zilahon f. é. május 25-én kísérté a temetőbe elhunyt nejét A 28 éves, fiatal, anya 7 nevelten árvt hagyott hátra, kik közül a legnagyobb 12 éves. E családot, az egymást követő mostoha lévek, teljesen tönkretették anyagiilag: úgy, hogy egyetlen lakházuktól is meg kellett az adósság miatt válniok. Az inség közepe, a család-anya érezte legmélyebben a csapást elzalogosította ékszeireit, csakhogy körülötte rívó kisedeit kielégithesse. Azonban ezek is elfogytak. A nyomasztó körülményhez még az is hozzájárult aztán, hogy egy nyolczadik gyereke is születendő s így a kettős aggodalom nyomása teljesen megtörte a derék anyát. Az árvt közzül hármát a résztvevő rokonok már felkaroltak, vajha a más négyet is megmentenék az inségtől a hasonló érzelmű emberbarátok!

— Zilahon május 27-én éjféltután egy óratájban tűz ütött ki a város kellő közepében. Egy ház porig égett. Szerencsére senki sem lakott benne, mert másnap vala oda költözendő egy izraelita, ki a várostól haszonbérbe vette volt ki e házat.

— Magántávirókat alkalmaz egyes házaknál s a középületeknél New-Yorkban egy társaság. Egy kis elefantont gomb érintésére — mint ez szaladókinkban is szokás — a készülék azonnal működni kezd. Egyszeri érintésre megjelen a hordár, kétszerire a rendőr, háromszorira a tűzoltó, stb. E távirókat igen jutányos árért lehet házaikint használni.

— Egy birmani szerelmes levél. Egy birmani szerelmes írja kedvesének: „Ha rád gondolok, kedves, úgy tetszik, mintha napi-utam estéjén az asztalkendőt szagolnám, melybe a dölben elköltött tyukhus volt begöngyölgetve. Csak a kedves illat maradt meg, de az elégtelenség hiányzik s így képed az emlékezetben csak nagyobb vágy az együttlétre is.

— Tarnowból írják e hó 23-ról: A tegnapi isteni tiszteltet alatt a jiteni benediktinusok egyházában az ünnepélyes misét végező pap egy rajongó felekezet tagjai által revolver lövésekkel üldözött. Tarnow keresztyén érületü népessége közt nagy ingerültéggé urakodik. A merénylők elfogattak.

— Statisztika. Legujabb adatok szerint f. év február közepén London népessége a külvárosokkal 3.356,051. Liverpool 504.274, Glasgow 498.462, Manchester Salforddal 484.525, Birmingham 355.540, Dublin 314.666, Leeds 272.619, Sheffield 254.952, Edinburg 208.533, Bristol 189.648, Bradford 136.609, Newcastle-upon-Thne 133.246, Hull 128.125, Portsmouth 118.280, Leicester 102.694, Sunderland 102.450, Nottingham 89.557, Oldham 85.141, Norwich 81.677, Wolverhampton 70.084, lakóval bir. Kiteszik ebből, hogy a brit szigeteken fekvő 21 legnagyobb város több mint 7 és félmilliónyi népességet képvisel.

KÖZKIÁLLÍTÁS.

Románia az iparpalota 156 keresztesarnokában 30 méter hosszú és 15 méter széles területet kapott. A kiállítványok már megérkeztek; mezőgazdasági termékei közül megemlítendők erdő termézei, ezek közt egy kőrifa-törzsök, másfél métert meghaladó átmérővel; a gabona és kukorica nagyszámu különféleségben van bemutatva, hasonlóké a dohány, itt vannak továbbá Cotnar, Dragoschen és Odobesti hegyek borai, cseresnyelél és roszóli. Az ásványországból gazdag hévanyagu szentet, s azon kitűnő lithographicus kötömegek egy darabját küldé, melyek nem rég Desdubában fedeztettek fel s az ismert kehlheimi minőségre jóval felülmulják. A kitűnő petroleum feltűnést fog okozni; ásványvizei is, melyekben Románia tudvalevőleg dúslakodik, gazdagon lesznek képviselve. Söttermékei hatalmas darabokban s műfaragványokban lesznek bemutatva. Küld még arany homokot is, melyet az Olt-folyóban czigányok mosnak.

Iparát selyemben, szücs munkákban, kitűnő minőségű gyapjában és bőrökben fogja feltüntetni, továbbá zeneszerek, sebeszeti műszerek, kalapok s bel-földi szövetekkel behuzott butorok által. Műtermékeiből nagyrészt a szépművészeti társaság legutóbbi kiállítására küldött festményeket állítja ki, továbbá Szathmáry M-től egy gazdag tartalmu albumot, s körülbelül hatvan aquarell-képet, melyek az ország festői tájkait s a lakosok öltözékeit tüntetik fel.

A székely házban pünkösöd ünnepén valódi székely lakodalmat fognak ülni; Szoboszlai Gyuri valódi lófőszékely kel ott össze Gálfi Pálival. Miat halljuk az esketési szertartást a kiállítás vastemplomában akarják megtartani. A székelyföldön már is hire jár, hogy e lakodalomra még a király és királyné is hivatalos lesz s meg is fognak jelenni. Sok szerencsét az új párnak!

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten május 30. d. e. 10 ó. 30 p

Érkezett május 03 d. e. 10 ó. 40 p.

A bécsi nemzeti-bank teljesítő kormányunk azon óhaját, hogy magyar fiókjai dotatióját emelje. Ez legközelebb összes hazai fiókjaival megtörtént. Bécsben a válság egyre tart, a börze emberei s a bank árok folyton a kormány nyakára járnak segélyért. Több nagyobb bank megbukott.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Nilyttér.

Uj zeneművek.

Tábor szky és Parsch kiadásában Pesten a következő ajánlható uj zeneművek jelentek meg és Stein Jánosnál Kolozsvárt kaphatók.

Zongorára két kézre.

Beethoven, L. Elise. Emléklap 50 kr. Schmerzens u. Hoffnungs Walzer, 25 kr. Favarger, R. 18-ik mű Isten veled, 60 kr. Ketterer E. Ezüst halacska Mazurka-Ábránd, 50 kr. Liszt Ferencz Epithalam, 1 frt. Richards B. A vándor álma. Romancz, 50 kr. Távolság, Nocturne, 50 kr. Smith S. Aeolhárfa. Salondarab, 90 kr. Tisza Aladár. A fiatal színházlatogató 4-ik füzet. Sarolta, Vanda, Báthori Mária, 80 kr. Gyöngyök a magyar nép dalaiból 6-ik füzet. Édes falum határa. A falu nagyon van be kerítve. Deres a fű. Széna terem a réten. Szülőföldem szép határa. Az én rózsám. Nem engedik. Bimbóbból lesz a piros rózsza, 80 kr. Népszerű csárdások 3-ik füzet. 1 frt Weber C. M. Tánczra kérés, 80 kr.

Tánczok és indulók zongorára 2 kézre.

Fahrbaach. Fülöp (ifj.) Galambbugás lenygelke. 50 kr. Szabadságon, gyors polka 50 kr, Fekete szemek, lenygelke, 50 kr. Arany diók, keringő 80 kr. 66-ger, gyors polka 50 kr. Uriestély, rezgő polka. (Gisela főhercegnő és Lipót bajor herczegnek ajánlva.) 50 kr. Tipp Tipp induló 50 kr.

Katuea L. Ein Mann, Wort, rezgő polka. 50 kr. Entweder-oder! gyors polka 50 kr, Fischinger A. Rózsza. Mazur-polka 50 kr. Reinprecht A. Giardinello rezgő polka. 50 kr. A vadász szerelme. Mazur-polka 50 kr. Amoretten polka (rezgő) 50 kr. Seifert A. Commuerz mazur-polka 50 kr. Tisza Aladár Befutta az utat a hó. Csaplárosné piros virág. Egykor én rám mosolyogtál. Pántlikás kalapom Csárdás 60 kr, Be szomorú ez az élet én nékem. Csárdás 60 kr. Csak titokban akartalak szeretni. Csárdás 60 kr. Here tyú tyú tyú! Csárdás 60 kr.

Zongorára négy kézre:

Fiori E. Grand Galop brillant 80 kr. A fiatal színházlatogató 4-ik füzet. 1 frt. 20 kr. Gyöngyök a magyar nép dalaiból 6-ik füzet. 1 frt. Népszerű csárdások 3 füzet 1 frt 50 kr. Tisza Aladártól. Dalok egy énekhangra zongora kísérettel.

Schubert F. Az én tanyám (Aufenthal) 50 kr. Szuborits Manó, Kis gyöngy patak. 50 kr.

Czitera:

Kittel F. Átiratok 5 u. Bűvös csokor négyes 60 krajczár.

a képviselőt megszüntetése után a félnek ügyiratait eredetiben átadni.

Az ügyvéd fogalmazványokat, a hozzá intézett bármely leveleket, saját segédíratait, valamint az általa a fél érdekében tett fizetésekről szóló igazolványokat, nem köteles megbízójának eredetiben kiszolgáltatni, tartozik azonban annak költségére azokról másolatokat kiadni.

Az ügyvédi jutalomdíj vagy egyéb kiadások meg nem fizetése, a visszatartás okául nem szolgálhat.

Az általa felvett tényvizslat, valamint az eredeti hatalmazványt az ügyvéd visszaadni nem köteles, azonban a fél a visszavonást azon feljegyezheti.

46. §. Az ügyvéd a fél által kiadott iratok hű megőrzéséért és sértetlen kiadásáért, a képviselőt megszüntetése után még öt évig felelős, mely felelősség azonban hat hét alatt megszűnik, ha a fél az ügyvéd megkínálása folytán, az iratokat átvenni vonakodott. Az eredeti okiratokat mindazonáltal, ha a megbízó azokat bírói megintás után sem venné át, tartozik az ügyvéd megbízójának költségére és veszélyére bírói kézhez letenni.

(Folytatása következik.)

Bukuresti szemle.

E lapok olvasói, gondolom meglehetősen ismerik már Papiu Ilarianunak hazánk és nemzetünk iránti engesztelhetetlen gyűlöletét. Egyike volt ő 1848-ban a balázsfalvi gyűlés matadorainak s egyike azoknak, kik Romániában a magyarhaza épsége és a magyarságot elleni gyűlöletet a forradalom lezajlása óta mai napig szitogatják és terjesztik Romániában a magyarságot és hazát elleni izgatás azóta indult meg, mióta az erdélyi Papiu Laurianu, Borutiu 1848-beli s több tribunok megtelepedtek. Előbizonyosága ennek azon ünnepély, melyet Papiu itt a balázsfalvi gyűlés 25 éves emlékére és a „Societate Transilvaniei” 6 éves emlékére a Chausseán a Filipesco villájában rendezett ott, a hol ma Alex-Urichia a legmagyarfőbb román fineveldeje van berendezve. Az itt tartott dictiókból egy néhány passust ide írok. „Papiu üdvözlö 1848. máj. 15—13-at midőn egy addig rab nép egy maroknyi barbár kezei között szétépte a százados rablánczat Papiu ur magát nagy historicusnak tartja s tudja is igen jól, hogy a jobbagyságot az egyedül törvényes közeg a kolozsvári országgyűlés szüntette meg, hogy 1848 előtt is épen úgy voltak szabad románuok azaz nemesek, mint voltak magyar jobbagyok és magyar nemesek. A tények ilyen történeti háttérrel való előadása Papiu urat lerántáná azon kuszelt tribunus plebis magaslától s lenne ő is egyszerű halandó, a ki több társával együtt nagyot botlott, midőn a közös szabadság ellen az absolutismus szolgálatába lépett. Azonban nem ezőlom Papiu urat megteríteni, hanem lássuk tovább beszédét. Első pohár köszöntőjében iszik Trajánus fámósus népeért, mely oly sokáig hordozta, a jármot, mert a barbárok eltöltötték a könyvektől, és Negru s Dragos vóda hazájában magát szabaddá proklámálta. Iszik Barutiu s Lavianuért, a mostani ifjuságért, hogy ez kövesse a 48 belieket; iszik a Tran-

enyészte folytán írásai vagy kiadatlanok maradtak, vagy külföldön nyomattak. Csak Temesvári Pelbárt budai hittanár különböző munkái összesen hatvan ízben árasztották az olasz, francia, legtöbbszór a német sajtókat. Másfelől a budai nyomda megszüntése egy új osztályt, a budai kiadó könyv-árusokét hívta életbe. T. i. külföldön a nyomtatók magok voltak kiadványaik elrusitái, kik e végett biztosokat tartottak, kik mint a mai commis voyagueur, terjesztették mindenfelé az új nyomtatványokat; de külön könyv-árusok, kik mindennemű kiadványokkal kereskedtek csak a XVI. század elején támadtak s közülök az első Rynman János Nürnbergben, ezért némely kiadásában, nem minden önérték nélkül archibibliopolának nevezte magát; míg nálunk, az ország fővárosában már 1483 óta, egész a mohácsi vészig, egymás mellett és egymás után tizenhárom kiadó könyvtárus fiamját ismerjük saját kiadványaikból, kik, hogy mások által kiadott könyvekkel is kereskedtek, Grynaeus György színté budai könyvtárus szomorú esete bizonyítja, ki 1524-ben a Luther munkái árulásáért máglyán végezte életét. Vajjon fóltehető-e, hogy ezek közt ne találkoztott volna, ki, ha a nyomdai készületek fővárosban, a helyett, hogy kiadványait Velenczébe, Agostába, Lyonba stb. küldje ki nyomtatás végett, ne inkább az, úgy is heverő nyomdát váltta magához és munkásokat hívjon be, akár magyart, akár idegent — tudniillik ha az még létezett volna? — Erősen hiszem tehát, hogy nem Hess halála okozta a budai nyomda teljes elnémulását: hanem hogy azt tüzvész semmisítette meg, hogy mivel ily katastroph után Geréb Lászlónak, újabb áldozata kedve nem igen lehetett, Hess András ismét kivándorolt hazánkba és más nyomdász műhelyében folytatta, mint munkás, működését, úgy mint bejövetele előtt — mert a nyomdászat története őt mint önálló nyomdászt budai tartózkodása ideje előtt sem ismeri.

(Folyt. köv.)

sylvania társaságért, a mely ma hat román ifjut neveltet latinországoiban. A toaszt végtelen benyomást tett. Krájin Aron szintén 48-beli tribun elbeszéli Papiu 48-beli tetteit és iszik egészségéért. Candrénu iszik a román unitásért. Papiu iszik a románokért, a kik közül Pelagia Rosia egymaga szétvert egy szervezett barbárcsapatot. Urichia iszik a „Societate Transilvania”-ért, a mely ma mint egy pap felszenteli megjelenésével az ő fióvdéjét. Okedenariu iszik a román nyelvnek admirabilis unitásaiért a Tiszáig. Corvinu iszik május 15-éért, mely a testvérek közötti sorompót szétrombolta. Circa tanár iszik Bukurestért, a melynek feladata az, hogy minden románok fővárosa legyen. Szónokot félbeszakítja e felkiáltással: „Mihály vitéznek más eszméi voltak t. i. Gyulafehérvár a mitropolis.” Az ünnepély cifra feliratok s T. Laurianu Dacia moderna térképe ékesítették. A kalsertáncz sem hiányzott Moceanu — Kolozsvárt Mocsáry volt — vezetése alatt. A rendőrség szintén figyelemmel kísérte a mulatságot, de nem háborgatta s így beszélhetett mindenki a mit akart.

S mi ebből a tanuság? az, hogy a magyar nemzet barbár s hogy Románia határa a Tisza, de csak úgy, ha lehet. Legnagyobb tanuság pedig az, hogy az erdélyrészi románok szíjtag Romániában a magyarok ellen a gyűlöletet, hirdetőn azt pure és apertim barbárnak és a rendőrség nem hallja ezt, hát az osztrák-magyar konzul, vajjon ő sem fogja meghallani? A mig azának le volt igazva, vérző szívvel hallgattak itt nemzetünk mooskoltatását, de legalább vigasztalt a remény, hogy másképpen lesz valaha... Ma plane magyar ember az osztrák-magyar monarchia külügyére és Papiu et consortes ma sem említik más neven nemzetünket, mint „na máné de barbári.” Meddig fog ez még így tartani? Azt hiszem, hogy sokáig nem. Külügyerünk ezt szó nélkül nem fogja zsebrerakni.

Papiu vadégségén kívül még volt egy másik is, a melyet a tisztikar rendezett I. Károly fejedelem részére a vörösek megbotránkoztatására. Fényes kivilágítás, zene s többféle nem hiányzott s különösen a csizmezsiu nagyszerűen volt kivilágítva I. Károly és neje közel két óráig sétált a tengerként hullámzó néptömeg között. A mulatságnak voltazonban sötét oldala is. Suchide badnagy négy tiszt társával este megrohant a Rómanul egyik szerkesztőjét, az irodában és bántalmazta a fejedelem személyének a pártok tusáiban való belevegyítéséért. A lapok pártszínezet nélkül rosallják Suchide tettét, a bántalmazott szerkesztő párbajra hívta a tisztet, de ez megtagadta. A „Romanul” e miatt magán kívül van s egyenesen a kormányt teszi felelőssé, sőt így kiált fel: „A gyilkos kijelentette, hogy ő I. Károly kamerádja. (gyönyörű kamerádság) s kifejti a „Pressa”-val szemben, hogy miért van ma I. Károly ellen. „Elveink — ugymond — a nemzetiség, népuralom és erkölcs s midőn I. Károlyt trónra segítették, ezt abban a reményben tettük, hogy ezen elvek szerint fog uralkodni. Mi csak azt az egyént pártolhatjuk, a ki ezeket fenntartja. Kezdetben I. Károly vóda is ezeket védte s mi azért támogattuk. Dicsértük mig megérdemelte, ma nem tehetjük s most az országban van a sor megítélni, ha vajjon nekünk van-e igazunk vagy a „Pressának”. Azt hisszük — így végzi — eléggé kifejtettük nézetünket.” Az illuminációról ezt jegyzi meg a „R-nul” hogy az ők idejökben bezzeg másképpen volt. Igen ám, mert akkor csak a városnak 6—8 ezer aranyába került ez a parádé. Meg kell adni, hogy a vörösek a más zsebéből tudtak parádézni.

Bákból sürgönyözik, hogy ott a vörösek Couzáért requiemet akartak rendezni, de a rendőrség betiltotta. Tehát a vörös uraknak sehol sem nyílik rés tüntetésre! De imé itt van Thiers bukása s közeledik a trónfel IV. Napoleon. A vörösek azonnal hátat fognak fordítani a köztársaságnak, de egynek nem soha és ez I. Károly ostromlása. Mélyebb alapossgal ismételtük, mint valaha, hogy a diplomácia alkuk alapján Poroszország ezuttal feláldozott Ausztriának azon missióval, hogy a german Duna is megvalósuljon, mint a german rajna. Még ha I. Károly a legjobb román volna is ez esetben is minden német számol reá aspirató megvalósításában, s ez az aspirató az elnyomás, mint vala mindég a vandáloknál Epidaknál, Lombardoknál. Alanoknál vixi és ostrogothoknál. Romániát elhagyta Russia, Frankhon Angolhon, Olaszhon sat. mind csak azért, mert nemet fejedelme van.” Így izgat szüntelen a „Romanul” I. Károly ellen, mely izgatások végét ki ne bírná belátni.

Gróf Lónyay Menyhért beszéde a magyar tudományos akadémia XXXIII. közgyűlésén.

(Folytatás.)

Átolvastam az ezen működésre vonatkozó iratokat. — Legyen szabad azokról is megemlékezni, kik ezen nemes és súlyos feladat megoldásában buzgó közreműködésükkel gr. Andrássyt támogattak. Ő a hatalom akkori kezeiönél megtette az első lépést és sürgette, hogy az akadémia folytathassa működését. — Ezen fastületet azonban, melynek tagjai közül többen előkelő részt vettek a forradalomban, gyanús szemmel nézték és gr. Andrássy célja csak nagy

nehezen megelőző vizsgálat után és akkor is korlátozott mérvben volt elérhető. Kieszköztette, hogy a vizsgálatra, illetőleg jelentéstételre az ő elnöksége alatt bizottság üljön össze az akadémia tagjai közül. Ezen bizottság tagjai voltak: E. Prónay Albert, Fáy A., Toldy F., gr. Dessewffy E., dr. Bene, Tasner s Helmezy. A bizottság ülésezett 1850. márt. 24-én és az azt követő napokon. Jegyzőkönyvei kiváló érdekek, miután több előbb terjesztett kérdésre kellett válaszolniok. Így, mint a jegyzőkönyvből kitűnik, kimutatta a bizottság, hogy az akadémia az 18⁵⁰/51-ik évek alatt nyugodtan folytatta tudományos tevékenységét, és 40 ülést tartott, melyeken több, mint 70 tudományos értekezés adatott elő. Kifejezte a bizottság azon nézetét is, hogy az alapszabályok megváltoztatásának szüksége nem indokolt, kérelmezte a heti ülések megtarthatását, habár ideiglenesen a köz- és nyilvános igazgatósági ülések tartása nem engedtetők is meg. A pénztárt és pénzkezelést minden tekintetben rendben és a kiadási tételleket helyesnek találta. De a bizottsághoz érkezett leiratban ki volt fejezve azon kívánság is, mely szerint a bizottságnak feladatául tűzetett ki a forradalomban résztvevő tagok neveit kijelölni és azokat az akadémiai tagjainak sorából kitörölni. Erre a bizottság az akkori körülmények közt elismerésre méltó bátorsággal azt válaszolta; hogy a mi a compromittált egyének kizárását illeti, miután a forradalomban résztvevő tagok nevei és beszámítási fokozata előtte ismeretese nem lehetnek, miután a kizárás feltételei és módjai iránt az alapszabályok nem rendelkeznek, bírói tisztet nem vállalhatván a forradalomban előkelő vagy munkás résztvevő tagok elősorolására magát hivatva nem érzi és eképp a kormány parancsától függeszti föl annak elhatározását, mit e részben a közbizottság kívánni látszik.

Hosszabb tárgyalás után végre gr. Andrássy kinyerte az engedélyt a tudományos működés megindítására 1850. június 15-én tartott meg ismét gr. Andrássy György elnöksége alatt az első közgyűlés, mely köszönetet mondott gr. Andrássynak és a bizottságnak a követett eredményes eljárásért. — Egész 1853. mártus 16-ig csak kis gyűlések tartattak, és e napon volt az első igazgatósági ülés, melyen gróf Andrássy György forma szerint megválasztatott másodelnöknek, gróf Teleki pedig első elnöknek, ki azonban többé nem vett tetteles részt az akadémia munkálkodásában; és miután 1855. februárban meghalt, az ugyanazon év ápril. 16-dikán tartott igazgatósági ülésben elnökökké gróf Dessewffy Emil és báró Eötvös József választattak meg. — Ekkor tért vissza az akadémia a nagy gyűlések tarthatásának az alapszabályok által körülírt gyakorlatába.

(Vége következik.)

A „Victoria” biztosító-társaság

ez évi közgyűlése tegnap 10 órakor nyílt meg a városház nagy termében, szép számú részvényes közönség jelenlétében, kik mintegy 250 részvényt képviseltek.

Az elnöki rövid megnyitó s az igazoló bizottsági jelentés után egy kis szabálytalan intermezzo következett, a menyiben a távollévő részvényesek közül néhányan 5 társasági hivatalnokot bíztak meg képviseltetésükkel, mi hogy jövőre ne történjék indítvány tétel. Több felszólaló azonban kimutaván, hogy az alapszabályok minden részvényesnek jogot adnak, hogy tetszése szerint bizhasson meg bármely részvényest képviseltetésével; nemkülönben szabály lévén, hogy az indítványok előre bejelentendők, ez pedig a kérdéses indítványval nem történt: a közgyűlés napirendre tért.

Következett az igazgató-választmányi előterjesztés az üzlet eredményeiről és az évi számadásról. Ez előterjesztésen meglátszott, hogy a távozó vezérigazgató állította össze, táblázatos áttekintésként, hogy a már is terjedt s a viszonyokat tekintve: rendkívüli üzletkörürel bíró társulat működésének.

Az első üzletét az 186⁵/6-diki volt. Ekkor még csak a tűzbiztosítás indult meg s még csak 451980 frt. biztosítási díj folyt be. A következő években aztán rendre a jég — szállítvány — s végül 1872-ben az életbiztosítás is bevonatott az üzlet körébe s hogy kitűnjék, mily nagy mérvben emelkedett a bizalom a társulat iránt s ennek következtében üzlete is, ide igtatjuk a lefolyt évek üzletmutató főszámláit. Az összes bevétel volt 186⁵/6-ban 451980 frt. 35279 frt. nyeresémményel; 1867-ben 814,665 frt. 29,306 frt. nyeresémményel; 1868-ban 1,041,596 frt. 37225 frt. nyeresémményel; 1869-ben 1,427,066 frt. 44,939 frt. nyeresémményel; 1870-ben 1,936,885 frt. 118,623 frt. nyeresémményel; 1871-ben 2,332,425 frt. 85713 frt. nyeresémményel, — végre 1872-ben 4,042,819 frt. 88650 frt. nyeresémményel. E hét év összes bevétele tehát tett 12,047,439 frtot. összes kiadása 11,607,701 frtot s így a nyeresemény összege 439,738 frt.

Az előterjesztésből kitűnik, hogy a társulat folyton terjeszkedett s új és új befektetéseket lőn, az így elvetett magvannak, a most már teljesen kiépült inteték, jövőre remélhetőleg bőv aratását látván. Ez idén a múlt évi rosz esztendő s épen a folytonos befektetések következtében csak 10 frt osztalékot ajánl az igazgató választmány. Bejelentí továbbá, hogy a „Nemzeti biztosító társaság”-tól, a múlt év októberétől kezdve, összes tűz- és életbiztosítási üzletét átvette minden terü nélkül.

Jelenti továbbá, hogy Gálgozci Károly vezérigazgató ur lemondván ez állásáról, helyébe Szász Gyula választatott meg s a főtitkári állomás Dezsényi József személyében szintén betöltetett; végül pedig hogy id. Hintz György elnöki tisztéről lemondott, mint az új vezérigazgató ipja.

Ez előterjesztés után bő árja indult meg az interpellációknak és megjegyzéseknek, melyeket legelőbb két oly egyéniség tett, kik egykor hivatalnokai voltak a társulatnak, most pedig — quo quo fatio nem azok. E részről, úgy látszott, inkább személy ellen, mintsem az ügy mellett történt a piszkálódás, az igazgató-ság a választmány s a részvényesek értelmiségének nagy többsége azonban jól ismerte a lyukat, honnan a szél fújt s így a vezérigazgató ur higgadt és tárgyilagos felvilágosításai, teljes megnyugvást kellették. Azt azonban nem lehetett meggátolni, hogy a haszontalan idő-fecselegdictiók ne tartassanak, egy csomó jegyzőkönyv és iratok oknékül föl ne olvastassék, atanácskozás meglehetősen ziláltan ne folyjon s a délutáni késő órákra is át ne nyuljék.

De lassanként csak áthatott a közgyűlés a számadást vizsgáló bizottság jelentésén, helybenhagyván azt és a lefolyt évre az ajánlott osztalékot megerősítve; tudomásul véve a Nemzettel kötött szerződést és a tisztviselők körében történt személyváltásokat.

Majd a szavazatszedő bizottság kiküldetvén, megkezdődött az elnök, választmányt és számadást vizsgáló tagok választása. A választások eredményei a következők: Elnök gr. Eszterházy Kálnán 294 szavazattal; választmányi tagok Dr. Groisz Gusztáv 308, Máday János 306, Minorich Károly 261, K. Papp Miklós 247, Hajós János 227, K. Biatini Domokos 193, Folly Mihály 139 és Dr. Szóts Emil 97 szavazattal. A számadást vizsgáló tagok legnagyobb részt a tavasziak maradtak.

Végül a távozó vezérigazgató meglepő hangus harsánnyal megjelzett búcsúszavai s az új vezérigazgató rövid felszólalása után az elnök bezáró beszéde következett s a gyűlés esti 1¹/₂ órakor véget ért.

Jelentés

a décsi ev. ref. templom környezete átalakítása végett alakult Consortium jelen állásáról.

Az 1872. febr. hó 19-ikén tartott megyei közgyűlés alkalmával főispánunk méltóságos Torma Károly ur 266 forintot tett le rendelkezésére egy netalán később alakulható társulatnak, mely a helybeli ódon ev. ref. templom környezetének ezen ősi építmény stíljének s a kör jelen igényeinek megfelelőleg átalakítását tűzné ki céljául.

Ezen ajánlat következtében azonnal aláírási iv indittatott, mire szép összegek irattak alá, s részben be is fizetettek, — s mi a városban folytatván, 1872. Április 23-án az ezen napon tartott megyei gyűlés alkalmával a városi és megyei értelmiségből megalakult a 30 tagból álló Consortium, — s ugyan azor hó 30-án megtartván első közgyűlést, megalakító alapszabályait, megválasztá igazgató választmányát, s megkezdé működését, melynek rövid ismertetése e sorok célja.

A gyűjtött s gyűjtendő összegek ideiglenes elhelyezésére, nézve a décsi takarékpénztár jeleltetett ki, hová jövedelmezés végett eddig a begyűlt összegek beadattak.

Aláírási iven s adakozási felhívások küldettek szét Belső Sz. megye területére. Décs város közönségének támogatása kikértezt mely azt megígérte — s kitűztő, czélra nézve legelső teendői a templom kerítése azon részének, mely a piacfelől nyulik el s az ennek vonatában lévő bástyának lerontása, s ezek helyett a templom építészeti stíljének megfelelő új falazatnak a piacról közvetlen lépcsőzetes feljáróval építtetése jeleltetvén ki, a szükséges tervek megkiszittatása inánt történtek intézkedések, — s felkértezt az egyház a tervezett bontásokba beleegyezni.

Az ezen tervezetek feletti tárgyalások szinte egy évet vettek igénybe. Végre az egyházi hatóságok az egyházi alapnak jövedelmező bástyának 1250 frt tőke kárpótás mellett lebontásába beleegyeztek, ez iránt a szerződés megkötetett, a Schulek mérnök ur által Pesten készült építési tervzet elfogadtatott — s most már ezen társulat azon helyzetben van, hogy működését tettelesen megkezdheti, s e tekintetben is az előintézkedések már megtették, s részben jelenleg folyamatban vannak.

Azonban a kitűzött kezdésben létesítésére szükséges öszveg még nincs valóságban biztosítva s e tekintetből a gyűjtések még folynak s az adományok bár honnan hálával elfogadtatnak.

Ez okon, s mert a Consortium köteletségének tartja az egész hazából begyűlt összegekről, melyhez

Torma Károly képviselőnk s e társulatnak elnöke gyűjtő ivén számos országgyűlési képviselők is járultak—nyilvánosan számolni,—ezennel megkezdtek az eddig begyűlt összegek kimutatása mint következik. —

Eddig befizettek a Consortium pénztárába.

Torma Károly 3 szori 266 frtos ajánlatába összesen 798 frt, Földvári József 200 frt, Roth Pál kétszori ajánlatába 51 frt, gróf Bethlen András 25 frt, Dada János 5 frt, b. Bornemisza Károly 5 frt, gróf Wass Miklós 5 frt Válya Ferencz 10 frt, Mánn Gábor 2 frt, Surányi Sándor 10 frt, Pataki Dániel 5 frt Hirsch Lipót kétszori ajánlatába 30 frt, Goldstein Dávid 10 frt, Mártonfi János 10 frt, Goldstein Mór 10 frt, Goldstein Adolf 5 frt, Hirsch Ignác 20 frt, Dux Emánuel 10 frt, Fántel Káhm 10 frt, Náthán Goldstein 2 frt, Kovács Ferencz tanító 1 frt, Csiky Miklós 10 frt, Hirsch Jakab 10 frt, Horzán László 2 frt, Br. Huszár Miklós 10 frt, Földváry Mihály 10 frt, Br. Bánfy Dezső 5 frt, B. Josiky Leo 50 frt, Gr. Kornis Victor 10 frt, Gr. Bethlen Károly 50 frt, Újfalvi Samu 5 frt, Földváry Sámuel 15 frt, Boros József 5 frt, Jängling Mihály 2 frt, Gáspár András 1 frt, Voith József 100 frt, Bányai József 2 frt, Kalusch Jakab 2 frt, Mikó György 1 frt, az Alparéti járás 24 községe 4 frt, Muszta László 1 frt, Kabalini Ferencz 1 frt, Jovian János 50 kr, Dobokai József 50 kr, Mondschein János 50 kr, Cseh András 30 kr, Ballog György 1 frt, Szendi János 1 frt, Szendi Antal 1 frt, Papp Simon 1 frt, Klármann Adolf 2 frt, Deés város kapitánya által egyesektől 3 frt. 75 kr, A deési takarékpénztár 26 frt, 40 kr, Gr. Mikes János 10 frt, Gajzágó Salamon 10 frt, Hosszu József 5 frt, Bokros Elek 10 frt, Gr. Péchi Manó 25 frt, Lu ács Béla 5 frt, id. Grois Gusztáv 5 frt, Hajós János 5 frt, Gr. Eszterházy István 10 frt, Onosy Mátyás 10 frt, Gr. Nemes Nándor 5 frt, Földvári János 10 frt, Simon Elek 10 frt, Eber Nándor 10 frt, Gr. Was Sámuel 5 frt, Br. Vécsey József 10 frt, Gr. Bánffy György 10 frt, Váradi Gábor 10 frt, Barsai Ákos 10 frt, B. Kemény Kálmán 10 frt, Gr. Teleky Sándor 10 frt, B. Kemény István 5 frt, Pogány Károly 5 frt, B. Jósika Lajos 20 frt, Tisza Lajos 25 frt, Gr. Kálnoky Pál 5 frt, Lészai Lajos 5 frt, Kőlcsei Dezső 6 frt. 10 kr, A deési takarékpénztár 2-ik ajánlatába 58 frt. 50 kr. Melyek szerint eddig befizetett összesen 1882 forint 55 krajczár osztrák értékben.

Az igazgató választmány határozatából.

Deesen 1873. május 27-ikén.

Roth Pál

alelnök.

Hirsch Lipót.

pénztárnok.

Czollner István elleni végtárgyalás.

Czollner István családi bűnyében a kir. törvényszék f. hó 27. és 28-án tartotta meg a nyilvános végtárgyalását.

Elnökölt Pap Leontin, bíráskodtak Szigethy József s Dorgó Albert, t. bírák. Jegyző Todorfi Domokos. Jelen voltak Drágos Elek kir. ügyész, mint közváltó, Bokros Elek ügyvéd, mint védő, Czollner István vádlott, s több tanu

Midőn az elnök a végtárgyalást megnyitotta, a törvényszéki terem zsufolási meg volt telve, s a hallgatóság a legnagyobb türelemmel viselte magát a nagyon hosszúra nyúlt tárgyalás alatt.

A kir. ügyészség által Czollner István 1000 frton felül menő összegig elkövetett csalás bünténnyel ismételtén vádolttván, felhivatott Czollner a ténye előadására.

Czollner vallomása röviden ez: Jelenleg 34 éves, özvegy, felekezetenküli vagyok. Büntetve voltam N-Szebenben csalásért három évi Pesten sikkasztásért egy évi börtönnel, s a commune által Párisban halálra ítélt. A francia hadjárat után végkielégítést nyervén Constantinápolyon át Romániába jöttem, s itt megnohólván, 1872. február havában Kolozsvárra telepedtem, a hol én kereskedelmi tanfolyamot nyitottam, nóm pedig tanórákat adott franczia nyelv, s zongorából. Nóm azonban elbetegesedvén, kiadásaim mindig nagyobbak lettek, miglen adósságokba merülve előbb Budára, majd Kassára távoztam. Itt szünet kereskedelmi iskolát nyitottam, azonban a „Hon“ mult évi Julius 12-iki számában olvasván, hogy engem keresnek, miután nagymérvű csalásokat követtem el, megijedve, nőmmel Pestre iparkedtem futni, Gyöngyösön azonban elfogattam, ön magamat jelentvén fel. Itt beteg nőmet velem együtt egy pinczébe zártak, majd Kassára, s onnan Kolozsvárra hurcoztak. Én csalást nem követtem el. Az adósságok csak nóm betegsége kevert bele, s hogy nagyobb mérvű költségeket tettem, annak oka az az emberi természetben rejlő érzélem, a mely egy imádott beteg nő minden vágyai, minden kíváncsi kielégítése megtagadására elegendő erőt nem ad.

Drgó Albert bíró: Beszélje el ön a Kolozsvárra jövele előtti élettrajzát?

Czollner: Én Temesvárt születtem, azonban szülőim Budára költözvén az iskolákat ott végeztem, s 1855-ben érettségi vizsgát tevén, a 10. tüzérezredbe léptem. Itt hadnagyságig felvive, 1859-ben kileptem, 1860-ban Garibaldihoz mentem, majd onnan ivsszajóvn, 1863-ban N-szebenbe mentem, a hol

Lobkovicz herczeg titkárának adván ki magam, három évi börtönrre ítélték. 1866-ban Szamosujvárról kiszabadulván Schwáiczba telepedtem le, s 1867-ben Zürichben bölcsészettudori oklevelet nyertem, 1868-ban Hamburgban a kereskedelmi tanfolyamot hallgattam; 1869-ben haza jöve, Pesten sikkasztásért egy évi börtönrre ítélték el, innen kimentem Franciaországba, s ott a hadjárat végeig szolgáltam, a mikor Constantinápolyon keresztül Romániába jöttem.

Közváltó: Ön a vizsgálat rendén azt mondta, hogy a bölcsészettudori diplomát Boroszlóban szerezte, miért tér el most azon vallomásától?

Czollner: Meglehet hogy úgy mondtam, de én a tudóságot csakis 30 tallérért, egy ügynök által szereztem, s így nem is tudom bizonyosan, hogy az honnan eszközlte ki.

Elnök: Mi okból adta ön magát ki kereskedelmi tanárnak?

Czollner: Mivel valóban kereskedelmi tanár is voltam, mert Kolozsvárt tanítványaim voltak. Én ezzel csálni nem akartam. Jól tudom én, hogy a mostani világban a cimre semmit sem adnak, ha bennem csalási szándok lett volna, nem ezt a címet választottam volna én magamnak, hanem mert tudtam, hogy Kolozsvárt kereskedelmi iskola nincs, s én e terén jártassággal bírtam, s mert becsületes munka után akartam megélni, azért nyitottam tanfolyamot, s azért adtam ki magam kereskedelmi tanárnak.

(Folyt. köv.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, máj. 30 1873.

— Fogarassy Mihály erdélyi püspök e hó 21-én magához hívatta a püspöki lyceum tanár-tanítéletét, s kinyilatkoztatta előttük, hogy ő a nyomdát K-fehérvárt elzött 5 évvel nem azért rendezte be, hogy abból talán anyagi hasznot huzzon, hanem egyedül azért, hogy az egyházi és világi férfiaknak alkalmuk legyen, szellemi termékeiket nyilvánosságra hozni. Jelenleg azonban a nyomdát nem igen használják, az „egyházi és iskolai lap“ is a közönség részvétele miatt megszűnt, s így természetesen, hogy ezen nyomda nemcsak hasznot nem hajt sőt deficitet mutat ki. A nyomda berendezése alkalmával már szándéka volt e nyomdát a lyceumnak ajándékozni, mely szándékát most teljesíti, midőn kijelenti, hogy e percztől fogva a nyomda a Lyceum tulajdona. A püspök kinyilvánította, miszerint egy magát Egerben kiképezni akaró nyomdásznak uti költségeit fedezni fogja, oly feltétel alatt, hogy ez a nyomdát évi 600 frt fizetés mellett vezesse. — A nyomda most a csillagda földszinti részeibe fog elhelyeztetni, hol 1656-ban már volt egy nyomda, s hol Cséri János „magyar logikáskája“ a „Herm Ztg.“ szerint 1656-ban — Toldy szerint pedig 1654-ben nyomtatott.

— A kolozsvári ev. ref. egyházban pünkösöd másodnapján. június 2-ikán fog megtörténni a negyedik pap-alkalmás betöltése. A választásra jogosítottak délelőtt 11 órakor a főtanoda nagy termében jelennek meg.

— A kolozsvári dalkör és az ujonnan alakult polgári dalárda f. évi június 8-án a külsőközpútczai „Augol királyné“ mulató kertben a világkiállításra felküldendő iparosok felsegélésére táncvigalommal egybekötött „rendkívüli dalestést“ rendez, a következő műsorozattal: 1. „Nyitány“ előadva a zenekar által. 2. „Szomoruan szól a magyar nótá“ népdal Sz. J-től, előadva az ujonnan alakult „polgári dalárda“ által. 3. „Dalár Borsdal“ Hann Mártontól, előadva a „kolozsvári dalkör“ által. 4. „Zengje keblünk hó dala“ Zsazskovszkytól, előadva a „polgári dalárda“ által. 5. „Népdal egyveleg“ Zimaitól, előadva a „dalkör“ által. Belépti jegyek ára: személynként 1 frt, 3 tagból álló családnál 3 forint, 5 tagból álló család 3 forint. Jegyeket válthatni e meghívó előmutatása mellett f. hó 8-án d. e. 9-1 óráig, d. u. 3-5-ig Tauffer Adolf b.-monostorutczai czukrászatában, azontul a helyszínen a pénztárnál. Felülítések hálás köszönettel fogadtatnak, s hírlapilag nyugtáztatnak. Az estély kezdete 6 órakor.

Emberi István rend. alatti miniszteri irnok a m. kir. belügyminiszterium számvevőségéhez III-ad osztályu számtisztó nevezetett ki.

— A sz. kereszturi unitár. gymnasium előjárósága és ifjusága maj. 21-én tartá meg szokott ötödévi ünnepélyét a jöttevők emlékére. Ez ünnepélyen Marosi Gergely, Péter József s Sándor János tartottak alkalmi beszédek.

— Sz-Régen polgármestere jelentést tett az 1872-iki évi működésről, melyből kiemeljük, hogy a város vagyona 553,134 frt, 14 krt. tett; a bevétel 94,561 frt 21 krt, a kiadás 86,267 frtra ment. A hivatalnokok és szolgák fizetésére 12,139 frt 15 kr, a házi segélynek segélyezésére 568 frt, a realgymnasiumra 2266 frt adatott ki. A város passívuma 66,166 frt 73 kr.

— A magyar osztályban a taneszközök kiállításá méltán lekötheti az idegenek érdeklődését, miután Magyarország ezekből oly gyűjteményt állított össze, mely a kultura magasabb fokán álló nemzeteknek is becsületére válnék. Az oktatás minden lépcsője képviselve van az elemi iskolától kezdve az

egyetemig. A népiskolák segédeszközei gazdag választékról tanuszkodnak, míg a pesti orvosi egyetem műszerei a t mutatják, hogy a tanárok nem csupán jelesen képzett tanerők, de egyuttal öndől és kíváncsi buvárok is. Dr. Lenhossek, dr. Jendrasik és Margó találmányai megannyi lépcső az orvosi tudomány előhaladásának s méltán becsületet szereznek a pesti egyetemenek.

— Pichler Bodog, az egyházi zene derék művelője, a közelgő pünkösöd első napján is szerepelt a kegyesrendiek templomában d. e. 10 órakor. Az előadandó darabok a következők: Mise, Preindtöl; Granduale Beethoventől és Offertorium, „veni sancte spiritus“ Pichler Bodogtól. Az egyházi zene híveit figyelmeztetjük e kedvező alkalomra.

— Megjelent és beküldött hozzánk: „Bölcsészeti levelek egy barátomhoz“. Irta dr. Silberstein Adolf, kiadta Zilahy Sámuel, s a tiz levélből s 126 lapból álló könyv ára 1 frt, diszkötésben 1 frt 80 kr. Trefort miniszternek van ajánlva, mint a nemzeti műveltség buzgó előmozdítójának. E mű szerző bizonyosság, gondolkodásának és érületének szép bizonyítéka. Aztán szépen is van írva. Igyezkzik megismertetni a hölgyeket az oly bölcsészeti eszmékkel és igazságokkal melyek a társadalom és élet mozgató elemei közé tartoznak. Vannak benne önálló nézetek is s irányja emelkedett. Midőn e levelek először németül jelentek meg egy pesti lap tárczájában, már akkor több művelt magyar hölgy érdeklését fölbresztették, s nagyon óhajtanód, hogy most — midőn magyarul is, még pedig gondos irányban olvashatók — ez érdekltség széles körben terjedjen el.

— A fogarasi takarékpénztár 200,000 frt alaptőkével alakulóban van. A részvények 100 frtosok. Az alapítók 800 részvényt maguknak tartottak s az alábbi így csak 1200 részvényre fog kibocsátatni.

— A Gyergyó Szt.-Miklóson tartandó országos vásárok napján különböző naptárakban hiányosan lévén béjegyezve, közudomásra hozatik, hogy 1. a vásárok következő napokon tartatnak, u. m. 1. Virágvasárnap előtt való szombat. 2. Vitus napján v. június 15-én. 3. Kisasszony előtti napon v. szeptember 7-én. 4. Lucza napján v. december 13-án Ha a vásárok ünnep vagy vasárnapra esnek, akkor azok az azt követő nemünnepnapokon tartatnak meg, tehát jelen évben június 16-dika és szeptember 9-dikére esnek a 2. és 3. pont alatt vásárok. A közégi előjáróság, Gyergyó-szt.-Miklós, 1873. május 25-én. Balázs Mihály, bíró. Gencsi Alajos, jegyző.

— Körtesi Sándor mészáros polgár Zilahon f. é. május 25-én kísérte a temetőbe elhunyt nejét? A 28 éves, fiatal anya 7 nevetlen árvát hagyott hátra, kik közül a legnagyobb 12 éves. E családot, az egyenást követő mostoha férvek, teljesen lönkretek anyagiilag: úgy, hogy egyetlen lakházuktól is meg kellett az adósság miatt válniok. Az inség közepette, a család-anya érezte legmélyebben a csapást elzalogosította ékszeit, csakhogy körülötte rívó kisedeit kielégíthesse. Azonban ezek is elfogytak. A nyomasztó körülményhez még az is hozzájárult, aztán, hogy egy nyolczadik gyereke is születendő s így a kettős aggodalom nyomása teljesen megtörte a derék anyát. Az árvák közül hármat a résztvevő rokonok már felkaroltak; vajha a más négyet is megmentenék az inségtől a hasonló érzelmű emberbarátok!

— Zilahon május 27-én éjféltán egy óratájban tűz ütött ki a város kellő közepében. Egy ház porig égett. Szerencsére senki sem lakott benne, mert másnap vala oda költözendő egy izraelita, ki a várostól haszonbérbe vette volt ki e házat.

— Magántávirókat alkalmaz egyes házaknál s a középületkenti New-Yorkban egy társaság. Egy kis elefantcsont gomb érintésére — mint ez szálódánkban is szokás — a készülék azonnal működni kezd. Egyszeri érintésre megjelen a hordár, kétszerire a rendőr, háromszorira a tűzoltó, stb. E távirókat igen jutányos árért lehet házankint használni.

— Egy birmani szerelmes levél. Egy birmani szerelmes írja kedvesének: „Ha rád gondolok, kedves, úgy tetszik, mintha napi-utam estéjén az asztalkendőt szagolnám, melybe a dőlben elköltött tyukhus volt begöngyölgetve. Csak a kedves illat maradtott meg, de az elégltség hiányzik s így képed az emlékezetben csak nagyobb vágy az együttlétre is.

— Tarnowból írják e hó 23-ról: A tegnapi isteni tisztelt alatt a itteni benediktinusok egyházában az ünnepélyes misét végez pap egy rajongó felekezet tagjai által revolver lövésekkel üldözötett. Tarnow keresztényen érületű népessége közt nagy ingerültég uralkodik. A merénylők elfogattak.

— Statistika. Legújabb adatok szerint f. év február közepén London népessége a külvárosokkal 3.356,051. Liverpool 504.274, Glasgow 498.462, Manchester Sarforddal 484.525, Birmingham 355.540, Dublin 314.666, Leeds 272.619, Sheffield 254.952, Edinburgh 208.533, Bristol 189.648, Bradford 136.609, Newcastle-upon-Thne 133.246, Hull 128.125, Portsmouth 118.280, Leicester 102.694, Sunderland 102.450, Nottingham 89.557, Oldham 85.141, Norwich 81.677, Wolverhampton 70.084, lakóval bir. Kiteszik ebből, hogy a brit szigeteken fekvő 21 legnagyobb város több mint 7 és félmilliónyi népességet képvisel.

KÖZKIÁLLÍTÁS.

Románia az iparpalota 156 keresztcsarnokában 30 méter hosszú és 15 méter széles területet kapott. A kiállítványok már megérkeztek; mezőgazdasági termékei közül megemlítendők erdő terménzei, ezek közt egy kőrifsa-törzsök, másfél métert meghaladó átmérővel; a gabona és kukorica nagyszámu külön-féleségben van bemutatva, hasonlókép a dohány, itt vannak továbbá Cotnar, Dragoschon és Odobesti hegyek borai, cseresnyelél és roszolis. Az ásványországból gazdag hévanyagu szenet, s azon kitűnő lithographicus kötömegek egy darabját küldé, melyek nem rég Desdadubán fedeztettek fel s az ismert kehlheimit minőségre jóval felülmulják. A kitűnő petroleum feltűnést fog okozni; ásványvizei is, melyekben Románia tudvalevőleg dúslakodik, gazdagon lesznek képviselve. Sötérmékei hatalmas darabokban s műfaragványokban lesznek bemutatva. Küld még arany homokot is, melyet az Olt-folyóban cigányok mosnak.

Iparát selyemben, szücs munkákban, kitűnő minőségű gyapjában és bőrökben fogja feltüntetni, továbbá zeneszerek, sebészeti műszerek, kalapok s belföldi szövetekkel behuzott butorok által. Műtermékeiből nagyrészt a szépművészeti társaság legutóbbi kiállítására küldött festményeket állítja ki, továbbá Szathmáry M-től egy gazdag tartalmu albumot, s körülbelől hatvan aquarell-képet, melyek az ország festői tájékait s a lakosok öltözékait tüntetik fel.

A székel y házban pünkösöd ünnepén valódi székel y lakodalmat fognak ülni; Szoboszlai Gyuri valódi lófőszékely kel ott össze Gálfi Póllival. Miat halljuk az esketési szertartást a kiállás vastemplomában akarják megtartani. A székel yföldön már is hire jár, hogy e lakodalomra még a király és királyné is hivatalos lesz s meg is fognak jelenni. Sok szerencsét az új párnak!

A „KELET“ magán-távirata.

Feladott Pesten május 30. d. e. 10 ó. 30 p

Érkezett május 03 d. e. 10 ó. 40 p.

A bécsi nemzeti-bank teljesíté kormányunk azon óhaját, hogy magyar fiókjai dotatióját emelje. Ez legközelebb összes hazai fiókjaiaval megtörtént. Bécsben a válság egyre tart, a börze emberei s a bank árok folyton a kormány nyakára járnak segélyért. Több nagyobb bank megbukott.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Nilyttér.

Uj zeneművek.

Tábor szky és Par sch kiadásában

Pesten a következő ajánlható uj zeneművek jelentek meg és Stein Jánosnál Kolozsvárt kaphatók.

Zongorára két kézre.

Beethoven, L. Elise. Emléklap 50 kr. Schmerzens u. Hoffnungs Walzer, 25 kr. Favager, R. 18. ik mű Isten veled, 60 kr. Ketterer E. Ezüst halacska Mazurka-Ábránd, 50 kr. Liszt Ferencz Epithalam, 1 frt. Richards B. A vándor álma. Romançz, 50 kr. Távolsban. Nocturne, 50 kr. Smith S. Aeolhárfa. Salondarab, 90 kr. Tisza Aladár. A fiatal színházlátogató 4-ik füzet. Sarolta, Vanda, Báthori Mária, 80 kr. Gyöngyök a magyar nép dalaiból 6-ik füzet. Édes falum határa. A falu nagyon van be kerítve. Deres a fü. Széna terem a réten. Szülőföldem szép határa. Az én rózsám. Nem engedik. Bimbóból lesz a piros rózsa, 80 kr. Népszerű csárdások 3-ik füzet. 1 frt Weber C. M. Tánccra kérés, 80 kr.

Tánczok és indulók zongorára 2 kézre.

Fahrbach. Fülöp (ifj.) Galambbugás lengyelke, 50 kr. Szabadság, gyors polka 50 kr. Fekete szemek, lengyelke, 50 kr. Arany diók, keringő 80 kr. 66-ger, gyors polka 50 kr. Uriestély, rezgő polka. (Gisela főhercegnő és Lipót bajor hercegné ajánlva.) 50 kr. Tipp Tipp induló 50 kr.

Katuea L. Ein Mann, Wort, rezgő polka. 50 kr. Entweder-oder! gyors polka 50 kr. Pischinger A. Rózsa. Mazur-polka 50 kr. Reinprecht A. Giardinello rezgő polka. 50 kr. A vadász szerelme. Mazur-polka 50 kr. Amoretten polka (rezgő) 50 kr. Seifert A. Commerz mazur-polka 50 kr. Tisza Aladár Befutta az utat a hó. Csapláronné piros virág. Egykor én rám mosolyogtál. Pántlikás kalapom Csárdás 60 kr. Be szomorú ez az élet én nékem. Csárdás 60 kr. Csak titokban akartalak szeretni. Csárdás 60 kr. Here tyú tyú tyú! Csárdás 60 kr.

Zongorára négy kézre:

Fiori E. Grand Galop brillant 80 kr. A fiatal színházlátogató 4-ik füzet. 1 frt. 20 kr. Gyöngyök a magyar nép dalaiból 6-ik füzet. 1 frt. Népszerű csárdások 3 füzet 1 frt 50 kr. Tisza Aladártól. Dalok egy énekhangra zongora kísérettel.

Schubert F. Az én tanyám (Aufenthalt) 50 kr. Szuborits Manó, Kis gyöngy patak. 50 kr.

Czitera:

Kittel F. Átiratok 5 u. Bűvös csokor négyes 60 krajczár.

Hirdetmény.

Tordamegye képviselő bizottságát f. évi **junius 25-ére** Tordán tartandó rendes közgyűlésre meghívom.

A gyűlés tárgyai leendének: törvények kihirdetése, felsőbb rendeletek, leiratok, átiratok, keblti-ügyek feletti intézkedések, s netalán előjöhethő indítványok tárgyalásai.

Tordán, 1873. május 27-kén.

B. KEMÉNY GYÖRGY,
főispán.

(243)

(1—1)

Madár-gyűjtemény.

Mintegy száz fajból álló **madár-gyűjtemény**, a legisztább s élethűn készült, tudományos névvel, lelhelylvel ellátva eladó. Értekezhetni Bánfi-Hunyadon dr. Soos Károly Kolozs-megye orvosánál.

Stein János

könyv- és zenemű kereskedésében Kolozsvárt kaphatók a most leginkább kedvelt táncdarabok:

Walzer des Kaiserin von C. M. Zieher.
Ára 80 kr.

Beh szomorú ez az élet énnékem!
Csárdás, szerző Tisza Aladár.
Ára 60 kr.

Besenyői lakodalmas, csárdás.
Szerző Tisza Aladár.
Ára 60 kr.

Kerekas Andrács csárdás.
Szerző Tisza Aladár. Ára 60 kr.

Volt nekem egy darusóri paripám.
Jaj be szomorú az a maga kendője.
Ez a kis lány azt hiszi.
Az a kis lány jaj be cifra; here tyú-tyú, tyú!

Csárdás, szerző Tisza Aladár.
Ára 60 kr.

Wiener Feuerwehr Polka. (Tüztöltő polka.) Szerző Ph. Fahrbach sen.
Ára 30 kr.

Tündér Ilona. Polka Mazur, szerző Farkas Miska. Ára 50 kr.

Rothé, rothe, rothe Polka française.
Szerző Rozenzweig W.
Ára 50 kr.

Lach-Polka (Schnell) szerző A. Seifert. Ára 50 kr.

Fekete Domino, francia négyes.
Irtá Ellenbogen Adolf.
Ára 60 kr.

Fantasia Quadrille (fr. négyes) von J. Kaulich. Ára 54 kr.

Les brigands Quadrille, von Ed. Strauss. Ára 54 kr.

Erinnerung an Josef Strauss. Walzer. Von Ph. Fahrbach jr. Ára 80 kr.

Kinderball-Tänze. Walzer von Ph. Fahrbach jr. Ára 80 kr.

Strauss Eduard, kedvelt keringő (Walzer). Lilienkränze. Ára 80 kr.

Deutsche Herzen. Ára 80 kr.

Alademische Bürger. Ára 80 kr.

Ehret die Frauen. Ára 80 kr.

Ball-Promessen. Ára 80 kr.

Myrthen-Strausschen. Ára 80 kr.

Walzer-Pouquet, von Johann Strauss. Ára 80 kr.

Sárga uborka, zöld a levele.
Tegnap előtt esőtörtökön.

Be szomorú ez az élet énnékem!
Csárdás, szerző Szentirmay Elemér. (Németh J.)
Ára 60 kr.

Ejnye, ejnye azt a beyár....!!!
Csárdás, szerző Tisza Aladár.
Ára 60 kr.

Tarna vize lassan folyik medrében!
Csárdás, szerző Tisza Aladár.
Ára 60 kr.

Befűtött az utcát a hó!
Csárdás, szerző Tisza Aladár.
Ára 60 kr.

Auf den Fluren. Polka Mazur.
Ára 50 kr.

Lazzi Polka. Ára 50 kr.

Tépp, tipp. Polka Mazur. Ára 60 kr.

Mind a három az ifjabb Fahrbach Fileptől.
Giardineto. Polka française.
Ára 50 kr.

Amoretten. Polka française.
Ára 50 kr.

Ganymed. Polka française.
Ára 50 kr.

Mind Reinprecht Alajostól.
Auf freiem Fusse. Polka von Johann Strauss. Ára 54 kr.

Trebizonde quadrille. (Francia négyes) von J. Kaulich. Ára 54 kr.

Gigerl-Gogel Quadrille. von Jos. Schindler. Ára 60 kr.

Trapezmt-Quadrille. von Eduard Strauss. Ára 54 kr.

Godfrey, kedveltekeringő (Walzer.) La bouquetière. Ára 90 kr.

Murka-Valse. Ára 90 kr.

La reine des roses. Ára 90 kr.

La Française. Ára 90 kr.

Princesse Louise. Ára 1 frt 23 kr.

Songes d'amour. Ára 1 frt 23 kr.

Les gardes de la reine. Ára 1 frt.

Tausend und eine Nacht Walzer. Von Johann Strauss. Ára 80 kr.

Helybeli ugy vidéki előfizetéseket elfogad s gyorsan és pontosan eszközöl Stein János könyv- és zeneműkereskedése Kolozsvárt.

Előfizetés
a FRANKLIN-TÁRSULAT által kiadott

bécsi világkiállítási Képes Ujság

mind a három u. m. magyar, német és francia kiadására.

„Európa, valamint a föld egyéb, legtávolabb eső részeinek összes jelentékenyebb nemzetei a bécsi világkiállítás békés versenyterén nem csak kiálltmányaik, hanem saját nyelvükön megjelenő lapjaik által is képviselve lesznek.

Azon számos ezreknek, kik a Bécsben rendezendő nagyszerű és tanulságos látványnak tanulni kívánnak lenni, szükségük van oly közegre, mely nekik már előbb a kiállítás valamint az annak megtekintésére választandó legalkalmasabb idő és mód iránt tájékoztatást nyújtson. A kiállítás látogatóit figyelmeztetni kellend ugy általában az egész kiállítás, mint különösen saját hazájuk osztályainak legnevezetesebb mozzanataira; hogy így idő és pénz kiméltése mellett a kiállítás megtekintése rájuk nézve minél könnyebbé és élvezetesebbé tétessék.

A nevezetesebb kiállítók ohaja ellenben oda fog irányulni, hogy kiálltmányaikkal, melyek gyakran sok fáradság, idő, ügyesség és költség áldozatával készültek, ne csak a kiállítást látogató közönségnek legyen alkalma megismerkedni, hanem hogy birjanak valamit, a mi ugy maguknak jövőre emlékül, mint arra is szolgáljon, hogy az otthon maradó honfitársaikat megismertessék kiálltmányaikkal, vagy azokra korábbi, vagy szerzendő új vetőket és üzletbarátjaikat élelkebben emlékeztethessék.

Ha pedig már a számos német közlönyökön felül a francziáknak, angoloknak, olaszoknak, sőt amerikaiaknak is Bécsben saját kiállítási lapjaik lesznek, ugy egyáltalán nem tűnnének föl kedvező szinben a világkiállítást rendező ország közvetlen szomszédjai, ha nekik, kik vagy mint kiállítók vannak érdekelve, vagy e kiállítást meglátogatójak, vagy legalább a távolból érdeklődéssel kísérik, egy külön kiállítási közlönnyel nélkülözniök kellene.

Magyarországra nézve tehát nemcsak becsületkérdés, hanem kiállítói érdekei is sürgősen követelik egy külön magyar kiállítási lap megjelenését.

Ilyen lapot szándékozunk mi „**Képes Kiállítási Lapok**” czim alatt megindítani.

Ezen magyar nyelven megjelenendő lapunkkal, legszorosabb összeköttetésben áll a Bécsben már egy év óta fenálló és kitünő szaklapnak elismert Fraubergerféle

„**Allgemeine illustrierte Welt-Ausstellungszeitung**”

mely a magyar kiállítási bizottság hivatalos közlönyeül választatott és francia nyelven is

„**L'exposition Universelle de Vienne**” Journal illustrée

czim alatt megjelen és melyhez való viszonyunk arra képesit, hogy a bécsi világkiállítás által érintett magyar érdekeknek kifelé is a leghathatósabb képviseltetést biztosithassuk.

Lapunk, mely három nyelven adatik ki, meg fogja ismertetni az olvasót a kiállítás keletkezésével és beosztásával és annak mint kész egésznek egyes részeivel, áttekintést fog nyújtani az egyes nemzetek és helyiségek szerint elkülönített osztályok jellegéről és legkiválóbb mozzanatairól; legkimerítőbben azonban a magyar osztályokról fog szólni, azok összbenyomását fölntetve és a legkitünőbb tárgyakat különösen kiemelve.

A kiállítás alatt előforulandó legfontosabb eseményekre, p. o. a biztos kilátásban levő **fejedelmi látogatásokra** és az azokkal kapcsolatban levő **ünnepek**re, a művészeti, tudományos, iparos és mezőgazdasági **congressusokra**, melyek e nyár folyamán fognak Bécsben tartatni, az olvasók előre a legnagyobb pontossággal figyelmeztetve lesznek, valamint azok lefolyásának élénk leírása a leggyorsabban fog velük közöltetni.

A hetenkint kétszer megjelenő számok művészet és szakszerűség szempontjából egyaránt kitünő képeket fognak hozni a kiállítás legérdekesebb részeiről és tárgyaitól.

A lapban továbbá meg fogja találni az olvasó mindazt, a mi a világkiállításhoz való utazásra, a legalkalmasabb idő megválasztására, alkalmas lakás szerzésére, idejének czélszerű beosztására, Bécs nevezetességeinek megtekintésére stb. vonatkozólag érdekel bir.

A lap szerkesztése oly kezekre van bízva, melyek a kiállítási munkálatok kezdetétől fogva Magyarország részvétele érdekében kiváló tevékenységet fejtettek ki. A szerkesztőség tehát avatottsága folytán azon helyzetben lesz, hogy a kiállítók érdekeit minden irányban a legsikeresebben képviselhesse. A lap előfizetői és hirdetői minden kívánt tanácsot vagy felvilágosítást — a mennyiben költséggel nem jár — ingyen fognak nyerni.

A világkiállítás alkalmának észszerű kiaknázásából folyható üzleti előnyök fejtegetése mellett lapunk ki fogja jelölni az üzleti összeköttetések legrövidebb és leggyakorlatiabb módjait és érthető modorban fogja tárgyalni a világkiállításban való részvételből Magyarországra nézve folyó tanulságokat.

A világkiállítás látogatóinak, valamint azon üzletembereknek, kik a kiállítást üzleti összeköttetések szerzésére akarják fölhasználni, annál sikeresebb támogatást ígérhetünk, mivel minden feladatunk körén kívül eső ügy (például a lakás szerzés) gyors közvetíthetése czéljából összeköttetésben állunk a magyar ügynökséggel, mely lapunk szerkesztőségének tőszomszédságában (Nordbahn-Strasse 28—30), az északi vaspályával szemben, birja helyiségeit és már ezen kedvező tekvénél fogva minden Magyarországból érkező utasnak a kívánt felvilágosításokat közvetlenül megadhatja, míg Budapestre nézve az említett irányokban a „Magyar bizományi központi iroda” (mérlegutca 4. sz.) fog fölvilágosításokat adni.

(217) (6—*)

Előfizetéseket elfogad és pontosan eszközöl Stein János könyv- és zeneműkereskedése Kolozsvárt.

Mutatvány számmal kívánatra ingyen szolgálunk.

Előfizetési föltételek.

Az 1873. év folyamában körül-belül 100 számban vagy 5 kötetben 2—2½ ivnyi tartalommal hetenkint kétszer megjelenő

„**Allgemeine illustrierte Weltausstellungs-Zeitung**”

czimű német kiadás előfizetési ára:

1 kötet vagyis (20 szám) 4 frt.

5 kötet vagyis (100 szám) 20 frt.

Ujjonnap belépő előfizetőknak a második kötet eddig megjelent számai megküldetnek.

A folyó hó 3-tól kezdve hetenkint kétszer, két ivnyi tartalommal, s összesen 40 füzetben megjelenő

„**L'exposition Universelle de Vienne** (Journal illustrée)”

czimű francia kiadás előfizetési ára:

mind a 40 füzet 25 Franc azaz: 10 ezüst frt. posta-díjjal 33 Franc.

A lapok minden t. cz. előfizetőnek saját neve alatt postán küldetnek meg.

Helybeli ugy vidéki előfizetéseket elfogad s gyorsan és pontosan eszközöl Stein János könyv- és zeneműkereskedése Kolozsvárt.